

terra; sed etiam in fine sæculi iudicabit nationes omnes, & , condemnatis impiis, consummabit ultimum exterminium, & conteret omnes superbos, quorum plures sunt in terrâ, quàm humiles, & pii.

ÿ. 8. *De torrente in via bibet: propterea exaltabit caput.*

Quia Christus in vitâ suâ mortali se tantæ passioni sponte subjecit pro gloriâ Patris, & salute humani generis, ideo exaltabitur in gloriâ cælesti, sedens ad dextram Patris, constitutus Iudex omnium &c.

PSALMUS CX.

Titulus, & argumentum: *Alleluja*

Titulus hic significat, laudate Dominum; unde indicat, argumentum Psalmi esse laudem Dei.

ÿ. 1. *Confitebor tibi Domine in toto corde meo: in consilio justorum, & congregatione.*

Explicat modum, quo utiliter laudari debet Deus. Laudabo te toto corde, tum inter paucos justos, sive in loco secreto, ubi soli conveniunt sapientes ad consilium; tum in cœtu multorum, & eorum promiscuâ multitudine.

ÿ. 2. *Magna opera Domini: exquisita in omnes voluntates ejus.*

Laudat primùm ab operibus in communi, quòd nempe Deus laude dignus sit, quòd omnia opera ejus magna sint, & quòd sint ita perfecta, ut ad omnem usum Deo serviant. Hæc laus soli Artifici Deo propria est; & licet solum liberum arbitrium, peccando, Dei voluntati repugnare videatur, de eo tamen facit Deus, quod vult: vel enim reformat illud per gratiam, vel punit per justitiam; & nisi ipse permitteret, liberum arbitrium non peccaret.

¶. 3. *Confessio, & magnificentia opus ejus, & justitia ejus manet in seculum seculi.*

Transit à creatione ad gubernationem. *Opus*, seu operatio, quâ Mundum regit, est materia confessionis, seu laudis, & gratiarum actionis; & indicat magnificentiam Dei, quia prospicit omnibus abundanter: insuper gubernat justissimè, cum semper servet promissa, nec ulli faciat injuriam. Dum Deus finit E. g. pios premi ærumnis, judicia habet nobis occulta, sed non injusta.

¶. 4. *Memoriam fecit mirabilium suorum, misericors, & miserator Dominus: escam dedit timentibus se.*

Descendit ad particulare quoddam opus providentiæ Dei: Manna, quòd in deserto
escam

escam dedit timentibus, seu colentibus se, fuit opus magnæ misericordiæ non solum præsentibus, quos aluit, sed & posteris, quibus reliquit urnam manni plenam, in memoriam miraculorum, quæ patrauerat in deserto.

¶ 5. *Memor erit in seculum testamenti sui : virtutem operum suorum annuntiabit populo suo.*

Perget Deus continuâ providentiâ, & protectione se memorem ostendere fœderis, & promissorum suorum, & populo ostendet fortitudinem operum suorum, convertendo Jordanem retrorsum, clangore tubarum ever-tendo muros Jericho, sistendo solem, & lunam ad imperium Josue &c.

¶ 6. *Ut det illis hereditatem gentium : opera manuum ejus veritas, & judicium.*

¶ 7. *Fidelia omnia mandata ejus : confirmata in seculum seculi, facta in veritate, & aequitate.*

Hoc erat testamentum, seu pactum initum cum Abraham, ut daret illis, fidelibus suis terram Palæstinæ, quam gentiles Chananæi, ut propriam hæreditatem, & possessionem obtinebant. Et hæc facta sunt cum magnâ veritate, h. e. fidelitate, & justitiâ. Deus promiserat Abraham, se terram illam ejus posteris daturum, & ideo hoc opus Dei factum est in veritate; expulsio chananæorum facta est post imple-

impletam ab ipsis peccatorum mensuram; & ideo hoc opus Dei factum est in justitiâ. Subdit: omnia præcepta Dei fidelia sunt, seu pœnam adferant peccatoribus, seu præmia observatoribus: insuper immutabilia sunt, & stabilita æternâ firmitate, quia condita sunt in fidelitate, & justitiâ.

ψ. 8. Redemptionem misit populo suo: mandavit in æternum testamentum suum.

Transit ad beneficium longè excellentius Testamenti novi. Post hæc misit Redemptorem tam sæpe promissum, & tamdiu expectatum, qui populum liberavit de servitute peccati, & Dæmonis pretio sanguinis sui; & hoc modo jussit, & statuit, ut æternum esset hoc pactum de possessione patriæ cælestis.

ψ. 9. Sanctum, & terribile nomen ejus: initium sapientiæ timor Domini.

Docet modum permanendi in testamento Domini, ut assequamur promissiones ejus. Quia sanctus est, odit omnem immunditiam peccati; & simul punit immundos, quia terribilis est: propterea illi verè incipiunt sapere, qui timendo Dominum cavent à peccatis, & sic postea ab iis cavent Deum amando.

ψ. 10. Intellectus bonus omnibus facientibus eum: laudatio ejus manet in seculum seculi.

Decla- J

Declarat, quod
est timorem D
que pars est sapi
uncto facientib
ciendum: & c
qui laudabunt

Titulus & a
sanis Ag
videtur Da
um, & Zachar
tioritatis, re
monuisse, qu
mentis Deum
ei ad probitate
viam.

ψ. 1. Beatus
mandatis ejus
Hac est p
bat, ut suade
Sed quia non
addit: qui ex
bentissime im
ψ. 2. Potens
rèrum benedi
Prima felic
multitudo pr

Declarat, quod dixit, initium sapientiae esse timorem Domini: *Intelligentia quidem, quae pars est sapientiae, bona est, sed ex timore Sancto facientibus, quod scientia docet esse faciendum: & qui hoc facit, erit unus ex iis, qui laudabunt Deum in saeculum saeculi.*

PSALMUS CXI.

Titulus & argumentum: *Alleluja, reverentis Aggae, & Zachariae.*

Videtur David in Spiritu previdisse Aggaeum, & Zachariam, post expletum tempus captivitatis, rediisse ad populum, eumque admonuisse, quanta sit felicitas viri justi, ac timentis Deum, ut hoc exemplo exhortetur alios ad probitatem, ne incidant in similem captivitatem.

¶ 1. *Beatus vir, qui timet Dominum: in mandatis ejus volet nimis.*

Hæc est propositio, quam postea variè probat, ut suadeat omnibus pietatem. *Beatus &c.* Sed quia non quicumque timor facit beatum, addit: qui ex eo timore in mandatis ejus libentissimè implendis versabitur.

¶ 2. *Potens in terra erit semen ejus, generatio rectorum benedicetur.*

Prima felicitas hominis timentis Deum est multitudo prolium, nam in veteri lege benedictio

nedictio ut plurimum consistebat in fœcunditate, etsi non semper. Si Psalmum intelligis de fructu bonorum operum, ex semine gratiæ cœlestis prodeunte, felicitas erit perpetua, quia justus assiduè serit bona opera, ex quibus magnam messem suo tempore colliget.

ψ. 3. *Gloria, & divitia in domo ejus, & justitia ejus manet in seculum seculi.*

Secunda felicitas, etsi non semper, est honorum, & opum abundantia, quæ tamen non inducit ad peccatum, & justitiam corrumpat. Si sensus est de gloriâ internâ, de bonæ conscientiæ testimonio, de divitiis fidei, felicitas æterna est.

ψ. 4. *Exortum est in tenebris lumen rectis, misericors, & miserator, & justus.*

Tertia felicitas: hominibus *rectis*, timentibus Deum, affulsit lumen consilii, & consolationis in tenebris dubitationum, & tribulationum, quod lumen est ipse Deus *miserans & miserator, & justus*, qui misericordiam facit misericordibus, & justum est, ut hi misericordiam consequantur.

ψ. 5. *Fecundus homo, qui miseretur, & commodat, disponet sermones suos in judicio: quia in æternum non commovebitur.*

Quar-

Quarta felicitas
 geret offensio
 manas; quod
 talis: facile et
 ma opera ma
 Quinta felicitas
 maturitate jud
 do, ut nemini
 moda maxima
 nes &c. Et de
 prazidet prud
 cidat, eum co
 ψ. 6. In m
 tione mala non
 Sexta felicitas
 sam apud hom
 bunt; & apud
 prum in libro
 timebit à de
 impiorum, r
 maledicti &c.
 ψ. 7. Paratu
 pmatum est cor
 deficiat inimico
 Septima felicitas
 periculo immu
 gium habet ad

Quarta felicitas : timens Deum facile indulget offensiones , miserando fragilitates humanas ; quod est genus eleemosynæ spiritualis : facile etiam commodat egentibus ; quæ bona opera maximam pariunt lætitiã.

Quinta felicitas : dispensabit verba sua cum maturitate iudicii , seu prudens erit in loquendo , ut neminem lædat ; sic evitantur incommoda maxima , inimicitia , rixæ , detractio- nes &c. Et ideo prudens in verbis erit , quia prævidet prudenter omnia , ut quidquid accidat , eum commovere non possit.

¶ 6. *In memoria eterna erit justus , ab auditione mala non timebit.*

Sexta felicitas : vivet per memoriam gloriosam apud homines , qui laudes ejus enarrabunt ; & apud Angelos , quia nomen ejus scriptum in libro vitæ nunquam delebitur . Nec timebit à detractio- nibus , reprehensionibus impiorum , nec ab illâ sententiâ Judicis : *ite maledicti &c.*

¶ 7. *Paratum cor ejus , sperare in Domino , confirmatum est cor ejus , non commovebitur , donec despiciat inimicos suos.*

Septima felicitas : in omni adversitate , seu periculo imminente cor ejus paratum , refugium habet ad Deum , de cujus ope nunquam diffi-

diffidit : *confirmatum est cor ejus* in hac fiducia, ut nullum ei sit periculum, ne ab illa fortè deficiat : nec hunc defectum timebit, dum periculum ab inimicis durabit ; multò autem minùs timebit, cum eos ùt prostratos, & devictos videbit, positus in cælo.

✿. 8. *Dispersit, dedit pauperibus, justitia ejus manet in seculum seculi, cornu ejus exaltabitur in gloria.*

Octava felicitas est gratia bene utendi divitiis. Opes suas non abscondit, sed sparsit in pauperes ; ex quo duo bona consequitur : *justitiâ*, bonum opus ejus conservatur apud Deum, olim plenè remunerandum ; deinde *potentiâ*, & *gloriâ* augebitur in vitâ, seu opibus crescet, & honorabitur.

✿. 9. *Peccator videbit, & irascetur, dentibus suis fremet, & tabescet, desiderium peccatorum peribit.*

Ultima felicitas : timens Deum omnem invidiam superabit. Peccator considerabit bona opera ipsius, & ejus felicitate, ac invidiâ torquebitur, & irascetur sorti ejus : & instar rabidi canis fremet adversùs illum, & præ dolore tabescet. Sed interim *desiderium impii*, quo cupit perditionem justì, non implebitur, sed

sed unà cum ipso impio peribit. Ergo felix,
qui timet Dominum.

PSALMUS CXII.

Titulus, & argumentum : *Alleluja.*

*Hortatur cultores Dei ad ipsum Deum
laudandum, ob id potissimum, quòd, cum sit
altissimus, tamen non dedignatur ad nos oculos
inclinare, & multis nos beneficiis afficere.*

✽. 1. *Laudate pueri Dominum, laudate no-
men Domini.*

Per pueros intellige servos Dei simplices,
puros, ad nutum Dei paratissimos. O vos om-
nes, qui servi estis Dei, purâ mente cogitate
magnitudinem Domini, & toto cordis affe-
ctu ejus nomen, h. e. potentiam, & gloriam
infinitam laudate.

✽. 2. *Sit nomen Domini benedictum, ex hoc
nunc, & usque in seculum.*

Declarat modum laudandi Deum. Jam in-
cipite laudare Deum, & sinè fine laudate, sive
prospera, sive adversa contingant, sive in hâc
vitâ, sive in futurâ, & cum S. Job semper
dicite : *Sit nomen Domini benedictum.*

✽. 3. *A solis ortu usque ad occasum, laudabile
nomen Domini.*

Hic, & deinceps declarat materiam laudis
Dei. Per totam Mundi amplitudinem à prin-

incipio usque ad finem, *laudabile est nomen Domini*, propter opera ejus, quibus ab omni parte plenus est Mundus.

ψ. 4. *Excelsus super omnes gentes Dominus, & super calos gloria ejus.*

Deus non solum longè eminent super omnes, etiam potentissimos Reges, ac Principes terræ, sed etiam gloria ejus transcendit cælos omnes, & qui habitant in eo.

ψ. 5. *Quis sicut Dominus Deus noster, qui in altis habitat, & humilia respicit in calo, & in terra.*

Laudat nunc Deum ab admirabili benignitate, quæ conjuncta cum tantâ sublimitate mirabilior apparet: licet enim sit excellentissimæ, & sublimissimæ naturæ, tamen à superbis, sive Angelis in cælo, sive hominibus in terrâ, oculos avertit, & humiles respicit seu eorum miseretur.

ψ. 6. *Suscitans à terra inopem, & de stercore erigens pauperem.*

ψ. 7. *Ut collocet eum cum Principibus, cum Principibus populi sui.*

Declarat, cur Deus respiciat humiles, ac dicit, id eum facere, ut eos exaltet. Licet hæc applicari possint singulis hominibus, ut Josepho Patriarchæ, Moyse, Davidi &c.,
quos

quos ex infimo gradu Deus evexit ad summum : aptissimè tamen hi duo $\psi\psi$. conveniunt generi humano , seu pufillo gregi electorum. Genus humanum jacebat in terrâ , & in stercore peccati originalis , & consequentium miseriarum : & tamen Deus sedens in cælo respexit in terram , & indè suscitavit inopem , hominem spoliatum à latronibus , & relictum semivivum , & jacentem in stercore miseriarum , ut collocaret eum cum Principibus , non quibuscunque , sed cum Principibus populi sui , possessoribus Regni Cælestis. Nam exaltatio à paupertate temporali ad opes Regni temporalis , etiamsi nobis magna esse videatur ; verè tamen exigua , ac penè nulla exaltatio est , cum opes Regni caducæ sint , & ad dispensandum traditæ ; & cum obligatione reddendæ rationis in die judicii , & conjunctæ cum magna afflictione spiritûs ; & periculo æternæ salutis amittendæ. At exaltatio à statu peccati , & mortis ad statum gloriæ , & beatæ immortalitatis , ad æqualitatem Angelorum , ad consortium boni illius , quod ipsum Deum beatum facit ; hæc vera , & verè magna , & appetenda maximè exaltatio est.

ψ. 8. Qui habitare facit sterilem in domo , materem filiorum latantem.

Potest hoc referri ad singulas fœminas, Sar-
ram, Rebeccam, Rachelem, Annam &c.,
quas (utî humiles viros respexit, eos exaltan-
do) pariter respexit de sterilitate perducendo
ad fœcunditatem. Altiori sensu pertinet ad Ec-
clesiam, ex gentibus congregatam, quæ lon-
go tempore mansit sterilis, sed in senectute
peperit plurimos. *Vide Galat. 4. Isa. 54.*

PSALMUS : CXIII.

Titulus : *Alleluja.*

Argumentum : *decantat mirabilia o-
pera Dei, dum educeret filios Israel de Ægyp-
to in terram promissionis ; idque ad eum finem,
ut hortetur populum ad permanendum in con-
fessione unius veri Dei, & sperandum continuò
in ejus protectione.*

v. 1. *In exitu Israel de Ægypto : domus Jaco-
cob de populo barbaro.*

v. 2. *Facta est Judaa sanctificatio ejus, Is-
rael potestas ejus.*

Cùm Israel, seu domus Jacob, h. e. Israë-
litæ egrederentur de Ægypto, cujus incolæ
sunt *populus barbarus*, h. e. ignotæ linguæ gens,
tunc gens Judaica, sive Israelitica facta est
gens sanctificata Deo, & peculiariter subje-
cta ejus potestati. Ante ingressum in Ægyp-
tum Hebræi erant una familia, sed non unus

popu-

populus : in Ægypto multiplicati sunt valde, sed admixti erant Ægyptiis, & Regi Pharaoni serviebant : egressi ex Ægypto formam propriæ Reipubl. habere cœperunt, Moyse ut Interprete, & Dei Vicario summum Magistratum apud eos gerente.

¶. 3. *Mare vidit, & fugit, Jordanis conversus est retrorsum.*

¶. 4. *Montes exultaverant, ut arietes, & colles sicut agni ovium.*

Narrat mirabilia id temporis facta, ut ostendat, Deum Hebræorum esse verum omnipotentem Deum, quem jure ipsi colere, ac timere debeant. Porrò narrat poëticè, tribuendo rebus inanimatis sensum. *Mare vidit* Majestatem Dei, & ex timore, ac reverentiâ se subduxit, ut populus transfret, *Exod. 14.* Jordanis fluvius divisus est tempore Josue, ut populus per siccum alveum transfret. *Jos. 4.* Descendente Deo in montem Sinai, ut daret legem, & montes, & colles Sinai, seu partes majores, & minores, instar arietum, vel agnorum repentino terrore saltantium, & fugientium *intremuerunt*; hoc enim ex hebraico significat illud *exultaverunt.*

¶. 5. *Quid est tibi mare, quod fugisti? & tu Jordanis, quia conversus es retrorsum?*

ψ. 6. *Montes exultastis sicut arietes, & colles sicut agni ovium?*

ψ. 7. *A facie Domini mota est terra, à facie Dei Jacob.*

ψ. 8. *Qui convertit Petram in stagna aquarum, & rupem in fontes aquarum.*

More poëtico. interrogat mare, quare fugerit; & Jordanem, quare conversus sit retrorsum; & montes, & colles, quare tremuerint: & respondet id fecisse præsentiam virtutis Dei, qui insuper mirabilius quid fecit, unum elementum in alterum transmutando: convertit enim rupem durissimam in aquas mollissimas, & velocissimè discurrentes. *Vid. Num. 20.*

ψ. 9. *Non nobis Domine, non nobis, sed nomini tuo da gloriam.*

Explicatis mirabilibus Dei, quæ facta sunt in exitu Israel de Ægypto, precatur Deum nomine totius populi, ut non respiciat demerita populi, sed gloriam suam, & pergat protegere cultores suos.

ψ. 10. *Super misericordia tua, & veritate tua; ne quando dicant gentes, ubi est Deus eorum.*

Tres rationes dat, cur Deus debeat nominis sui gloriam quærere in conservando populo suo: prima, quia ipse Misericors est; secun-

runa, quia
ine servanda
ur occasio gen
es Dei destitu
miserordia,
m &c.

ψ. 11. De
quacunq; vo

ψ. 12. Simi
tum, opera m

ψ. 13. Os h
habent, & no

ψ. 14. An
res habent, &

ψ. 15. Ma
dei habent. &

bunt in gutteri
Quia dixer

jungit pulch
falsorum De

ea occasio ge
si fortè dixerit

pondebimus,
reteri mirabi

voluit. Sed co
& usque adeo

temporibus e

secunda, quia verax est, & fidelis in promissione servandâ, factâ Patribus; tertia, ne datur occasio gentibus blasphemandi, si cultores Dei destitutos videant. Ait igitur: *super misericordiâ, & veritate tuâ funda gloriam tuam &c.*

ψ. 11. *Deus autem noster in celo, omnia quacunque voluit, fecit.*

ψ. 12. *Simulacra gentium argentum, & aurum, opera manuum hominum.*

ψ. 13. *Os habent, & non loquentur, oculos habent, & non videbunt.*

ψ. 14. *Aures habent, & non audient, nares habent, & non odorabunt.*

ψ. 15. *Manus habent, & non palpabunt, pedes habent, & non ambulabunt: non clamabunt in guttere suo.*

Quia dixerat, *ne fortè dicant gentes &c.*, subiungit pulcherrimam antithesin Dei veri, & falsorum Deorum. Quasi dicat: non est danda occasio gentibus blasphemandi: sed tamen si fortè dixerint, *Ubi est Deus eorum?* nos respondebimus, *Deum nostrum esse in celo*, idque testari mirabilia ejus, quia fecit, quidquid voluit. Sed contrâ Dii eorum jacent in terra, & usque adeò nihil possunt facere, ut nequidem possint exercere actiones membrorum,

quæ habere videntur : nam cum habeant figuram humanam, & videantur habere membra omnia, & sensus omnes ; tamen nec vident, nec audiunt, nec olfaciunt, nec palpant, nec ambulant, nec loquuntur, ac ne vocem quidem ullam, sive hominis, sive iumentum ex gutture emittunt.

ψ. 16. Similes illis fiant, qui faciunt ea, & omnes, qui confidunt in eis.

Prophetia est, quam per modum imprecationis pronuntiat. Verè, qui faciunt idola, & qui confidunt in eis, similes illis fient in vitâ futura, quia sensus, & membra sic habebunt, quasi non haberent, imò optabunt non habere: & jam tum similes sunt, nam quæ verè bona sunt, magis somniare dicendi sunt, quàm videre, vel audire.

ψ. 17. Domus Israel speravit in Domino, adiutor eorum, & protector eorum est.

ψ. 18. Domus Aaron speravit in Domino, adiutor eorum, & protector eorum est.

ψ. 19. Qui timent Dominum, speraverunt in Domino, adiutor eorum, & protector eorum est.

Quia dixerat, *similes illis fiant &c.*, addit per antithesin, filios Israel confidisse in Domino, & ideo habuisse Deum protectorem.

nomi

nominat primò domum Israelis, seu totam gentem Hebraicam; dein domum Aaronis, seu tribum sacerdotalem, quia sacerdotes cum levitis ceteris peculiaris portio Domini erant, & specialiter in Deo confidere debebant: demum addit omnes, extra filios Israel, etsi paucos, ut erant Job cum amicis, Naaman Syrus &c., qui Deum colerent, & timerent.

¶ 20. Dominus memor fuit nostri, & benedixit nobis.

¶ 21. Benedixit Domui Israel, benedixit domui Aaron.

¶ 22. Benedixit omnibus, qui timent Dominum, pusillis cum majoribus.

Confirmat antè dicta. Verè Deus adjutor, & protector est sperantium in se: nam singulari providentiâ demonstravit, se memorem esse mei, & benefecit mihi, præter ceteros adjuvando, & protegendo. Dein eodem ordine confirmat Deum benedixisse domui Israel, domui Aaron, & omnibus timentibus Deum sive magnis, sive parvis, quod intelligi potest de omni magnitudine, & parvitate, sive ætatis, sive potestatis, sive sapientiæ, sive divitiarum.

¶ 23. Adjiciat Dominus super vos, super vos, & super filios vestros.

✠. 24. *Benedicti vos à Domino, qui fecit Cælum, & terram.*

Ardebat David desiderio gloriæ Dei, & salutis proximorum; unde conversus ad eos, quibus jam dixerat Deum benedixisse, ut omnes accenderet ad Deum timendum, & in eo sperandum, ait: Adjiciat *Dominus super vos benedictionem suam, seu omnium bonorum copiam; nec solum super vos, sed etiam super filios vestros: & hoc modo sitis vos benedicti, plenâ, atque perfectâ benedictione, à Domino, qui fecit &c., in cujus manu est ros cæli, & pinguedo terræ, quæ solebant Sancti Vet. Leg. suis à Domino precari, Vel altiori sensu, Deus benedicit cumulando bona cælestia, & terrena, ut fecit Abrahamo, Isaac, Josepho, Davidi &c.*

✠. 25. *Cælum cæli Domino, terram autem dedit filiis hominum.*

✠. 26. *Non mortui laudabunt te Domine, neque omnes qui descendunt in infernum.*

✠. 27. *Sed nos qui vivimus, benedicimus Dominum ex hoc nunc, & usque in sæculum.*

Duplex hic sensus occurrit, unum pro Hebræis juxta vetus Testam.; alter pro Christianis juxta novum Testam.

Primo sensu postquam dixerat, *Benedicti vos*

vos à Domino &c , subdit, æquum esse, ut ipsi pariter benedicant Dominum, dum vivunt super terram. Summum cælum, quod est supra aëreum, Domino propriè dicatum est, & Sanctis Angelis ejus; *terram autem* cum elementis, illi conjunctis, *dedit filiis hominum* habitandam; ac pro tam insigni parte Mundi debent filii hominum Deo assiduè gratias agere, dum vivunt, & bonis terræ fruuntur. Nam *mortui*, cum non vivant secundum corpus, nec amplius utantur terræ bonis, non laudant Dominum ore corporali, nec pro terræ bonis gratias agunt; sed neque eorum spiritus, qui descendunt in varias inferni regiones, Dominum benedicent pro terrenis bonis, quæ ad illos jam non pertinent: *sed nos, qui vivimus, & fruimur terrenis bonis, benedicimus Domino ex hoc nunc, & usque in sæculum per generationes sibi invicem succedentes.*

Altero sensu, per *Calum Celi*, cum S. Aug., intellige mentes SS. Angelorum, & hominum, in quibus Deus habitat per cognitionem, & amorem; hanc domum sibi Deus elegit; *terram autem*, mundum hunc visibilem *dedit filiis hominum*, prout distinguuntur à filiis Dei; & ideo subjungit: qui mortui
sunt

sunt morte peccati, licet vivant vitâ naturæ, non laudabunt te Domine, neque ii, qui in morte peccati confirmati sunt, & ad pœnas æternas descenderunt: *Sed nos qui vivimus vitâ gratiæ, qui per fidem, & charitatem tibi inhæremus, & jam cælestis patriæ cives sumus, quamvis interim ad tempus habitemus in terris, nos, inquam, benedicimus tibi, & benedicemus usque in æternum.*

PSALMUS CXIV.

Titulus, & argumentum: *Alleluja.*

Psalmum exponunt aliqui cum Hebraeis de temporali aliquâ pressura, vel morbo, à quo liberari cupiebat Propheta. Sed cum SS. PP. Basil. Chrysof. Hieron & Aug. exponi potest de homine spirituali, sitiente salutem æternam, & gemente propter tentationes, & pericula.

v. 1. Dilexi, quoniam exaudiet Dominus vocem orationis meæ.

Dilexi Dominum, quoniam certus sum, quòd exaudiet vocem orationis meæ, nam ex naturâ suâ benignus, & misericors est. Quòd ait, dilexi, non addendo, quem; hoc indicat ardens desiderium Domini, & quòd supponeret, omnes scire, quem dicere velit, nempe Deum ab omnibus absolutè amabilem.

v. 2. Quia inclinavit aurem suam mihi, & in diebus meis invocabo. Indè

Indè scio, quòd exaudiet preces meas, quia inclinavit &c., h. e. per gratiam prævenientem inspiravit desiderium orandi; & ideo, dum affulgent mihi dies gratiæ, non omittam occasionem, sed invocabo Dominum.

¶ 3. *Circumdederunt me dolores mortis, & pericula inferni invenerunt me.*

Explicat materiam suæ orationis, quæ sunt tentationes, & pericula salutis æternæ, quas solas tribulationes magni pendit anima verè Deum diligens. Undique me circumstant tentationes mortiferæ, quæ sunt pericula damnationis.

¶ 4. *Tribulationem, & dolorem inveni, & nomen Domini invocavi.*

Multi, occupati fortè prosperitatibus sæculi, quò magis circumdati sunt periculis salutis, eò minùs ea considerant, & ideo nec timent, nec dolent. At David, ea considerando, tremens, ac dolens ajebat: quia, blandiente licèt sæculi prosperitate, tamen adverti, me circumdatum doloribus mortis, & expositum periculis inferni, ideo gemens nomen Domini invocavi.

¶ 5. *ò Domine libera animam meam: misericors Dominus, & justus, & Deus noster miseretur.*

Dicens: ò Domine libera animam meam de dolo-

doloribus mortis, & periculis inferni : Ad-
dit rationem : nam *misericors Dominus, & ju-*
stus est, & miseretur, præveniendò peccato-
rem gratiâ suâ, h. e. pœnitentiam, & oratio-
nem inspirando.

✠. 6. *Custodiens parvulos Dominus, humiliatus sum, & liberavit me.*

Miseretur Dominus, ut jam dictum est, sed præcipuè parvulis timentibus eum, custodiendo eos, ut teneros filios, quibus æternam hæreditatem paravit. Et cum David se unum ex illis esse divinitus sciret, addit : *humiliatus sum*, h. e. ex parvuli esse studui : & concludit *liberavit me*, puta in spe : nam hebraicè in futuro est, *liberabit me*.

✠. 7. *Convertere anima mea in requiem tuam, quia Dominus benefecit tibi.*

Liberatus homo justus in spe, gratulatur sibi ipse tantum bonum dicens : anima mea, festina passibus desiderii ad locum veræ, ac sempiternæ quietis : *quoniam Dominus benefecit tibi*, retributurus scil. vitam æternam.

✠. 8. *Quia eripuit animam meam de morte, oculos meos à lacrimis, pedes meos à lapsu.*

Explicat illud, *benefecit tibi*, & dicit esse vitam æternam : *Quia animam meam eripuit à morte, & donavit vitam, non subjectam ul-*
li ma-

li malo, sed cumulatam omni bono, & securam, ac sempiternam, ut ab eâ excidere nunquam possim.

ψ. 9. *Placebo Domino in regione vivorum.*

Concludit Psalmum dicens, quòd sicuti ipse securè possidebit vitam optimam, & dulcissimam, quæ vehementer ipsi placebit: ita etiam ipse placebit Domino vehementer, & securè *in regione vivorum*, h. e. in cælo.

PSALMUS CXV.

Titulus: *Alleluja.*

Argumentum: *agit gratias Deo, & vota se persolutorum pollicetur pro salute eternâ, quam bonâ spe iam possidere cœpit.*

ψ. 1. *Credidi, propter, quod locutus sum: ego autem humiliatus sum nimis.*

Respicit ad illa verba, *Placebo Domino in regione vivorum*; & quasi aliquis interrogasset, unde nosti regionem vivorum? respondet se novisse per spiritum fidei. *Credidi*, esse regionem vivorum, licet oculis non videatur; & ideo dixi, *placebo Domino, &c.* Sed quia hæc fides requirit animam humilem, quæ se Spiritui S. plenè subjiciat ad obedientiam fidei, addit: *humiliatus sum, &c.* ideo credidi, quia non ingenio meo nitor, sed valde humilem, ac docilem me Spiritui S. præstiti.

ψ. 1.

¶. 2. *Ego dixi in excessu meo, omnis homo mendax.*

Ego, qui humiliavi me valde, exaltatus à Deo ad mentis excessum, in eo videns, quàm falsa, & fallacia sint bona mortalia, & caduca, dixi: omnis homo, qui humano affectu loquitur de felicitate terrenâ, mendax est: nam vera, & stabilia bona non inveniuntur, nisi in regione vivorum.

¶. 3. *Quid retribuam Domino, pro omnibus, quæ retribuit mihi?*

Animadvertens tantis se bonis cumulatum quærit, quid Domino retribuere possit. Ille me de nihilo fecit, de iniquitate redemit, regionem viventium demonstravit, & promissit; quid igitur illi retribuam?

¶. 4. *Calicem salutaris accipiam, & nomen Domini invocabo.*

Cùm nihil habeam præstantius, quod offeram Deo meo pro tam multis bonis, quæ retribuit mihi, bibam libenti animo calicem salutiferum Domini, quascunque demum tribulationes sustinere me velit, sed quia mihi diffido, ideo *nomen Domini*, in quo omnia possum, *invocabo*, ut det mihi calicem suum iociter bibere.

¶. 5. *Vota mea Domino reddam coram omnibus populo*

populo ejus: pretiosa in conspectu Domini mors san-
ctorum ejus.

Paratus ad calicem passionis bibendum se-
curus dicit : sacrificium laudis, & confessio-
nis Domini etiam palàm coram omni populo
ejus, inimicis etiam præsentibus, immola-
bo, etiamsi mortem indè mihi imminere in-
telligam: nam magni æstimat Dominus mor-
tem pro suo honore, & confessione susceptam.

ψ. 6. *O Domine, quia ego servus tuus, ego
servus tuus, & filius ancilla tue.*

Non superbit vir Sanctus, qui se Deo to-
tum in sacrificium offert: ô Domine, quid
magnum feci, quòd vota mea publicè reddi-
di, nec metu mortis tuam confessionem omi-
si: quod debui facere, feci, quia ego servus tu-
us sum titulo creationis, & redemptionis, &
filius matris meæ, pariter ancilla tue.

ψ. 7. *Dirupisti vincula mea, tibi sacrificabo
hostiam laudis, & nomen Domini invocabo.*

Liberasti me à servitute durissimâ, & ser-
vum tuum esse voluisti, cui servire regnare
est: ideo tibi sacrificabo hostiam perpetuæ lau-
dis, & non ampliùs invocabo falsos Deos,
mammonem, ventrem, opes, honores, qui-
bus antea serviebam, sed nomen Domini, qui
solus verus est Deus, assiduè invocabo.

*ψ. 8. Vota mea Domino reddam in conspectu
omnis populi ejus, in atriis domus Domini, in
medio tui Jerusalem.*

Repetit *ψ. 5.*, addit autem, se id facturum
in atriis templi, & in medio urbis Jerusalem.

PSALMUS CXVI.

Titulus: *Alleluja.*

Argumentum: *alloquitur totam Eccle-
siam, ex gentibus, & Judæis congregatam, eam-
que hortatur ad laudandum Deum, quod mi-
sericordiam, & veritatem erga eam ostenderit.*

*ψ. 1. Laudate Dominum omnes gentes, lau-
date eum omnes populi.*

Videtur per gentes gentiles, per populos Ju-
dæos intelligere. *Vide Psal. 2. ψ. 1.*

*ψ. 2. Quoniam confirmata est super nos mi-
sericordia ejus: & veritas Domini manet in
eternum.*

Ratio laudandi Deum est, quoniam miseri-
cordia Domini stabilita est per adventum Mes-
siae super gentes, & super Judæos: fundata
enim est Ecclesia, adversus quam portæ in-
feri non prævalebunt, & constitutum est reg-
num, cujus non erit finis: insuper veritas
promissionum impleta, nunquam mutabitur.

PSALMUS CXVII.

Titulus, & Argumentum: *Alleluja.*

Psal-

Psalmum ad literam de Davide exponit Chrysostomus; sed S. Augustinus de populo Christiano, cujus figuram David gerebat. Recensentur hic multa beneficia Dei, sed illud potissimum, quo Christum, lapidem angularem extulit in summum aedificium, ut duos parietes conduceret, & conineret, quod factum est in die Resurrectionis, & ideo Ecclesia canit hunc Psalmum in Dominicâ ad Primam; & verba illa ex hoc Psalmo, hæc dies, quam fecit Dominus exulemus, & lætemur in eâ, Resurrectioni applicat.

ψ. 1. Confitemini Domino, quoniam bonus, quoniam in seculum misericordia eius.

Invitat omnes ad laudandum Deum; rationem dat: *quoniam bonus*: nihil brevius, nihil grandius dici potuit: nam solus Deus proprie, & simpliciter bonus est. Rationem addit ab effectu: *Quoniam in seculum &c.* Nam bonitas Dei nullâ in re magis cognosci potest à miseris, quàm in misericordiâ.

ψ. 2. Dicat nunc Israel, quoniam bonus, quoniam in seculum misericordia eius.

ψ. 3. Dicat nunc domus Aaron, quoniam in seculum misericordia eius.

ψ. 4. Dicant nunc qui timent Dominum, quoniam in seculum misericordia eius.

Explicat, qui sint, quos invitaverat ad laudandum Deum. Nominat primò Israelem, seu populum Israeliticum, nam indè fuerunt Apostoli, qui primi crediderunt, & Ecclesiam inchoârunt: secundò domum Aaron, quia post Apostolos *magna turba sacerdotum obedire cœpit fidei*, Act. 6. demum addit, *omnes qui timebant Dominum*, puta gentiles, qui crediderunt, & Ecclesiæ inchoatæ se adjunxerunt. Itaque invitavit ad laudes Dei Ecclesiam universam.

ψ. 5. *De tribulatione invocavi Dominum, & exaudivit me in latitudine Dominus.*

Incipit declarare materiam laudis. Cum essem *in tribulatione*, hebraicè *in angustia*, non merita mea jactavi, non conquestus sum, quòd injustè paterer persecutionem; sed ad misericordiam Dei confugi, & exaudivit me, & de angustiis in latitudinem transtulit, seu liberavit me.

ψ. 6. *Dominus mihi adjutor, non timebo, quid faciat mihi homo.*

ψ. 7. *Dominus mihi adjutor, & ego despiciam inimicos meos.*

Experientiâ doctus David, seu populus Dei magnâ fiduciâ exultat, & non dicit: *Dominus mihi adjutor est*, nihil deinceps patiar; scit enim

enim

enim se adhuc peregrinum inter hostes multa passurum; sed ait: non turbabor ob mala, quæ mihi infert homo, quia Dominus omnia convertet in bonum: & despiciam inimicos meos, nam sæviendo in corpus, gloriæ meæ deserviunt.

ψ. 8. *Bonum est confidere in Domino, quàm confidere in homine.*

ψ. 9. *Bonum est sperare in Domino, quàm sperare in Principibus.*

Deducit ex dictis utilem admonitionem, *bonum*, h. e. melius esse, spem collocare in Deo, quàm in homine, etiamsi Principes sint: nam homines sæpe non possunt juvare, sæpe etiam variis passionibus acti nolunt. Expertus id erat David, qui aliquando speravit in Saule Rege suo; aliàs in Achis Rege Gethæo; aliàs in Achiophel consiliario prudentissimo; aliàs in aliis, sed in nullo fidem invenit; in Deo autem nunquam sinè prospero eventu speravit.

ψ. 10. *Omnes gentes circumierunt me, & in nomine Domini, quia ultus sum in eos.*

ψ. 11. *Circumdantes circumdederunt me, & in nomine Domini, quia ultus sum in eos.*

ψ. 12. *Circumdederunt me sicut apes, &*

exarserunt sicut ignis in spinis, & in nomine Domini, quia ultus sum in eos.

Interpres vulgatus volens exprimere omnes voces hebraicas, obscurius vertit illud, *quia ultus sum in eos*: Sensus enim, ut patet ex græco, est hic: *& in nomine Domini ultus sum eos*. Ait itaque David, aut populus Dei: tota ferè multitudo gentium circumdedit me, & in virtute Dei vidi ultionem, quia Deus ultus est innocentiam meam, dum hostes prostravit, ac delevit. His verbis, *circumdantes circumdederunt me*, significat, se non quomocunque, sed ita arctè fuisse obsessum, ut nullum pateret effugium: his verbis, *sicut apes, sicut ignis in spinis*, indicat multitudinem, & vehementiam hostium: nam apes in tantâ copiâ circumdant favum, ut numerari non possint: & ignis tanto impetu corripit spinas aridas, ut in puncto temporis eas consumat.

ψ. 13. *Impulsus eversus sum ut caderem, & Dominus suscepit me.*

ψ. 14. *Fortitudo mea, & laus mea Dominus, & factus est mihi in salutem.*

Amplificatâ hostium multitudine, & atrocitate, fatetur infirmitatem suam, ut hinc magis agnoscat gloria Dei. Ego tantæ violentiæ

sentia resistere non poteram, ideo ab hostibus impulsus in ruinam, jam everfus ruere coeperam; sed Dominus in tempore occurrens sustentavit me. Referrî hoc potest ad pericula amittendæ vitæ corporalis, in quæ sæpe incidit David; item ad pericula spiritualia gravissimarum tentationum, in quæ incidebat populus Christianus tempore persecutionum: qui ideo agnoscens, & confitens non suis viribus, sed ex gratiâ Dei vicisse, ait: *Dominus est fortitudo mea, quia viribus ejus vinco; & ipse idem est laus mea, quia semper eum laudare debeo; & ipse factus est mihi in salutem, ipse Salvator meus fuit.*

Ps. 15. Vox exultationis, & salutis in tabernaculis justorum.

Ex liberatione Davidis gavisi sunt justî, quæ eam scire potuerunt: sed multò magis ex liberatione populi Christiani de ingenti persecutione, orta est *vox exultationis, & salutem annantiâs in tabernaculis justorum*: ubique enim resonat vox lætitiæ, & nuntius salutis. Notat S. Chrysost., justos hîc in terris non habere domos stabiles, sed tabernacula peregrinorum, vel militantium.

Ps. 16. Dextera Domini fecit virtutem,

dextera Domini exaltavit me, dextera Domini fecit virtutem.

Hæc est illa vox exultationis, & salutis, quæ resonat in tabernaculis justorum: virtus, & potentia Filii Dei operata est fortiter, ac potenter, depressit inimicos meos, & me exaltavit: sive id dicatur de Davide, sive de populo Dei. Tum idem repetit lætitiæ causâ.

ψ. 17. *Non moriar, sed vivam, & narrabo opera Domini.*

ψ. 18. *Castigans castigavit me Dominus, & morti non tradidit me.*

Pergit idem, sive David, sive populus Dei, referre beneficium Domini, qui persecutiones permittit ut pater, non ut hostis. Quantumvis magnas persecutiones sum passus, & fortè iterum patiar, tamen non deficiam omnino, ut adversarii vellent; sed permanebo, & narrabo opera Domini, qui *castigans castigavit me* paterno flagello, *sed morti non tradidit me.*

ψ. 19. *Aperite mihi portas justitiæ, ingressus in eas confitebor Domino. Hac porta Domini, justi intrabunt in eam.*

Ex acceptis beneficiis sumit animum aspirandi ad majora, ac petit introduci tandem in Cælestem Jerusalem, in quâ nulli injusti habitant.

bitant. Aperite portas Regni cælorum, quæ ex justitiâ constant: Porta enim gloriæ justitia est. Ingressus in eas laudabo Dominum. Hæc porta justitiæ est vera porta, & unica, quæ ducit ad Dominum, & ideo justî soli intrabunt eam.

ÿ. 20. *Confitebor tibi, quoniam exaudisti me, & factus es mihi in salutem.*

Declarat, quod jam antè dixerat: Si ingressus ero in cælestem Jerusalem per portas justitiæ, laudabo te, quoniam inter tot mala exaudisti me: & qui eras spes mea, factus es salus mea: qui eras viaticum, factus es præmium.

ÿ 21. *Lapidem, quem reprobaverunt edificantes, hic factus est in caput anguli.*

ÿ. 22. *A Domino factum est istud, & est mirabile in oculis nostris.*

Misit Deus lapidem vivum, pretiosum, puta Messiam; sed Judæi, ad quos tunc pertinebat officium ædificandæ Ecclesiæ, hunc lapidem reprobaverunt: idem à Deo principali Architecto constitutus est, super duos parietes, ut eos contineret, seu factus est caput Ecclesiæ, ex Hebræis, & gentibus congregatæ. Atque hoc factum est electione, & potestate Divinâ, non consilio, vel ope hu-

manâ, & ideo *mirabile est in oculis nostris*. Quis enim non miretur, hominem crucifixum, mortuum, ac sepultum, post tres dies resurgere immortalem cum amplissimâ potestate; & caput, ac Principem declarari omnium hominum, & Angelorum; & per eum aditum aperiri hominibus mortalibus ad Regnum cælorum, ad Societatem Angelorum, & beatam immortalitatem?

ψ. 23. *Hac est dies, quam fecit Dominus, exultemus, & lætemur in ea.*

Dies resurrectionis dicitur *dies, quam fecit Dominus*, vel quia Christus resurgens, ut sol justitiæ, novo modo fecit eum diem; vel quia peculiariter eam diem sibi consecravit; vel *hac est dies, quam fecit Dominus ad hunc finem, ut exultemus, & lætemur in ea*

ψ. 24. *ô Domine salvum me fac, ô Domine bene prosperare; benedictus qui venit in nomine Domini.*

Sicut David prævidit, & prædixit, Christum ut lapidem reprobandum tempore passionis, & exaltandum in caput anguli tempore Resurrectionis; ita prædixit ipsa verba, quæ turbæ illi dicturæ erant in die triumphî, seu Palmarum; nec tamen Christus cecinit triumphum ante victoriam, nam de eâ erat certissimus

issimus. *ô Domine saluum me fac : ô Domine bene prosperare in inchoato isto Regno tuo. Benedicatur ab omnibus Messias, Rex noster, qui non à se ipso venit, non sibi Regnum usurpavit, ut faciet Antichristus, sed venit missus à Patre, Domino cæli, ac terræ.*

ψ. 25. Benediximus vobis de domo Domini : Deus Dominus, & illuxit nobis.

ψ. 26. Constituite diem solemnem in condensis, usque ad cornu altaris.

Explicatâ totâ Christi prophetiâ, hortatur populum ad celebrandum diem festum in gratiarum actionem. Vobis, qui estis de domo Domini; vel nos ex domo Domini, unde hæc mysteria revelata sunt, benediximus vobis, ea prædicendo : quorum summa est : Dominus noster ipse est verus Deus, & ipse illuxit nobis, ostendens lucem miserationum suarum. Quare agite diem solemnem, densos virides ramos adferentes, & ornantes templum usque ad cornu altaris. Ista variè exponuntur secundum ritus Judæorum, quæ ad nos nihil pertinent.

ψ. 27. Deus meus es tu, & confitebor tibi, Deus meus es tu, & exaltabo te.

ψ. 28. Confitebor tibi, quoniam exaudisti me, & factus es mihi in salutem.

ψ. 29.

ψ. 29. *Confitemini Domino, quoniam bonus quoniam in seculum misericordia eius.*

Hæc est repetitio dictorum, affectum Prophetæ demonstrans,

PSALMUS CXVIII.

Titulus : *Alleluja.*

Argumentum est encomium legis Divinae, & exhortatio ad eam servandam; sed interim admiscentur varii affectus & preces ad Deum. Cum Psalmus hic totus moralis sit, eum quotidie in Horis Canonicis legit Ecclesia. Insuper hoc habet, quod omnium longissimus sit, & ψψ. 176. contineat: cujus causa fortasse fuit, ut populus haberet, quo pie, & cum fructu occuparetur, dum ter in anno ex omni parte ad tabernaculum ascenderet. Præterea adverte artificium alphabeticum: primi octo versus incipiunt singuli à primâ literâ *A* phabeti, sequentes octo à secundâ *c* ita ut octies totum Alphabetum repetatur. Hujus rei causa alia non videtur, nisi ad memoriam adjuvandam, cum hic Psalmus memoriter recitandus, vel concinendus esset.

ALEPH. I.

ψ. 1. *Beati immaculati in via, qui ambulant in lege Domini.*

Primum argumentum ad suadendam præstantiam,

stantiam, & u
beatitudine, q
Beati sunt, qui
tur sordibus pe
dimissis aliis v
ni, quæ solat

ψ. 2. *Beat*
in corde e

Declarat p
to, qui ita am
ter scrutentur
tatem legisla

qui ex toto co
illi præferer
um in se, &

ψ. 3. *Non*
in viis ejus a

Probat je
rum, qui o
inquinati in
Domini amb
præstat imma

ψ. 4. *Tu m*
simi.

Alterum ar
legislatoris.
servis impera

stantiam, & utilitatem Divinæ legis ducit à beatitudine, quæ est finis ultimus hominis. *Beati sunt*, qui in viâ hujus vitæ non inquinantur sordibus peccatorum; tales sunt ii, qui, dimissis aliis viis, eligunt viam legis Domini, quæ sola mundissima, & nitidissima est.

ψ. 2. Beati qui scrutantur testimonia ejus, in toto corde exquirunt eum.

Declarat priorem *ψ*. Illos verò beatos puto, qui ita ambulant in lege Dei, ut diligenter scrutentur sensum totius legis, & voluntatem legislatoris: id quod illi soli faciunt, qui *ex toto corde exquirunt eum*, nihil creatum illi præferentes, vel æquantes, diligentes Deum in se, & creaturas propter ipsum.

ψ. 3. Non enim qui operantur iniquitatem, in viis ejus ambulaverunt.

Probat jam dicta à contrario. Nullus eorum, qui operantur iniquitatem, ac per hoc inquinati inveniuntur, in viis, h. e. legibus Domini ambulavit. Igitur sola via Domini præstat immaculatos ambulantes in se.

ψ. 4. Tu mandasti mandata tua custodiri nimis.

Alterum argumentum ducit ab excellentiâ legislatoris. Tu Domine, qui liberè potes servis imperare, nec ignorare, vel oblivisci

præva-

prævaricatores, mandasti, non consiliura dando, sed planè imperando, mandata tua custodiri non negligenter, & oscitanter, sed diligentissimè, & summo zelo. Quis igitur non continuo pareat?

ψ. 5. *Utinam dirigantur viæ meæ, ad custodiendas justificationes tuas.*

Motus autoritate tanti legislatoris optat quàm diligentissimè Dei mandata servare. Utinam actiones meæ, consilia, & sermones conformentur rectitudini legis tuæ, ad observandas leges tuas. Lex dicitur justificatio, quia observatores suos facit justiores; quamquam prima justificatio, quâ ex peccatoribus justii efficitur, non legi, sed soli gratiæ tribuenda est.

ψ. 6. *Tunc non confundar, cum perspexero in omnibus mandatis tuis.*

Refert fructum, qui sequitur ex legis observatione. Optavi dirigere vias meas ad custodiendas justificationes tuas, quia tunc non confundar, non erit, cur erubescam coram te Domine, cum respexero in omnibus actionibus meis ad regulam mandatorum tuorum, ut singulas illi conformem.

ψ. 7. *Confitebor tibi in directione cordis, in eo, quod didici iudicia justitiæ tuæ.*

Non

Non solum
illimo corde
propterea quod
ad me confite
as leges tuas
licia justitiæ,
continentia.
ψ. 8. Justifi
derelinquas ut
Concludit pr
lex tua custodi
legislatore sit
vari mandata
nibus custodi
lio gratiæ tu
fore iusto tu
me, ut intell
te confugere
non me dereli
ψ. 9. In qu
m i in custodi
Laudavit leg
laudat ab uti
tum: & quia in
cens lege max
time viget lex

Non solum non confundar, sed etiam re-
ctissimo corde laudabo te, & gratias agam,
propterea quod gratia tua adjutus didici, a-
pud me constitui firmissimè observare justissi-
mas leges tuas. Præcepta legis dicuntur ju-
dicia justitia, quia sunt statuta Dei, justitiam
continentia.

v. 8. *Justificationes tuas custodiam, non me
derelinquas usquequaque.*

Concludit primum octonarium. Igitur cum
lex tua custodita faciat beatos, & à te summo
legislatore sit proposita, & severissimè obser-
vari mandata; ego eadem statui omnibus vi-
ribus custodire: Sed tu non deferas me auxi-
lio gratiæ tuæ, sinè quâ nihil possum. Et si
fortè justo tuo judicio ad modicum deferas
me, ut intelligam infirmitatem meam, & ad
te confugere, in te confidere discam, saltem
non me derelinquas omnino, & in perpetuum.

BETH.

v. 9. *In quo corrigit adolescentior viam su-
am? in custodiendo sermones tuos.*

Laudavit legem à fine, & ab auctore; nunc
laudat ab utilitate, quam adfert ei, cui da-
tur: & quia ingrediens iter vitæ, seu adoles-
cens lege maximè indiget, quia in ipso ma-
ximè viget lex membrorum, caret pruden-
tiâ

tiâ defectu proprii experimenti &c., de eo præcipuè agit. Quid habet adolescens, unde corrigat errores adolescentiæ. R. assuescat timere Deum, & maturè leges servare.

ÿ. 10. *In toto corde meo exquisivi te : ne repellas me à mandatis tuis.*

Motus hâc tantâ utilitate, petit à Deo gratiam servandi mandata. Pro ratione, cur exaudiri debeat, ponit, quod etiam ratio Evangelii : *Quærite, & invenietis &c.* Quia *in toto corde meo* cupivi tibi placere, & voluntatem tuam implere, ne deseras me gratiâ tua, ad legem servandam necessariâ.

ÿ. 11. *In corde meo abscondi eloquia tua, ut non peccem tibi.*

ÿ. 12. *Benedictus es Domine, doce me justificationes tuas.*

Alia ratio, cur exaudiri debeat, est magnum desiderium non peccandi. Desiderium, quod habeo, non peccandi, facit, ut *eloquia*, seu legem tuam non obliviscar; quem in finem abscondi eam in intimo corde, ut nulla res indè mihi illam eripere possit. Tum subdit petitionem : tu Domine, qui ab omnibus *benediceris*, seu laudaris, *doce me*, h. e. da mihi gratiam legis implendæ.

ÿ. 13.

ψ. 13. *In labiis meis pronuntiavi omnia iudicia oris tui.*

ψ. 14. *In via testimoniorum tuorum delectatus sum, sicut in omnibus divitiis.*

ψ. 15. *In mandatis tuis exercebor, & considerabo vias tuas.*

ψ. 16. *In justificationibus tuis meditabor, non obliviscar sermones tuos.*

Declarat amorem suum erga legem Domini, quia fortasse mox benedictionem legislatoris acceperat, quam paulò antè petierat. Dicit enim se habere legem Dei in ore, in voluntate, in intellectu, & memoriâ, ac per hoc in omnibus partibus animæ. De ore ait: assiduè locutus sum, & omnibus, qui audire volunt, prædicò præcepta oris tui, h. e. non lata ab homine, sed à te. De voluntate, & affectu ait: delectatus sum in viâ testimoniorum tuorum ambulare, sicut delectantur avari in omni copiâ divitiarum. De intellectu ait: in mandatis tuis ruminandis, & sæpe mecum submissâ voce repetendis, & diligenter considerandis exercebor. Addit alium affectum cordis: in præceptis tuis decantandis exercebor, ut indè delectationem animo percipiam, qualis jucundè ludendo percipitur. Hunc esse sensum ψ. 16. patet ex he-

braico. Addit ultimò de memoriâ : ex tam crebrâ meditatione , & decantatione fiet, ut legem tuam nunquam obliviscar.

Gimel. Pars 2. Sfalms ad Primam.

ψ. 17. *Retribuere servo tuo, vivifica me, & custodiam sermones tuos.*

In hoc octonario orat, ut à se removeantur impedimenta legis custodiendæ; quorum primum est mors animæ. Restitue servo tuo, si fortè in peccatis mortuus sit, vitam animæ, & tunc sermones tuos custodire poterit.

ψ. 18. *Revela oculos meos: & considerabo mirabilia de lege tua.*

Alterum impedimentum sunt passionēs animi, amor timor &c., quæ sæpe faciunt, ut homo non rectè judicet. Tolle per infusionem luminis tui velamen passionum ab oculis mentis meæ, & tunc considerabo mirabilem æquitatem sapientiam, utilitatem &c., quæ de lege tuâ emicant.

ψ. 19. *Incola ego sum in terra, non abscondas à me mandata tua.*

Tertium impedimentum est terrena peregrinatio: nam quâ parte peregrinamur in terra, carnales, & terreni sumus; *lex autem tota spiriualis est*, Rom. 7. Homo terrenus sum, animalis sum, in terrâ habito: ideo

peto

peto, ut per gratiam efficias, ut agnoscam viam bonam legis tuæ.

ψ. 20. *Concupivit anima mea desiderare justificationes tuas in omni tempore.*

Quartum impedimentum est imperfectio. Plurimi bonis desideriis tanguntur, seu concupiscunt desiderare, sed ultra non proficiunt. In horum personâ Propheta hîc loquitur: quæ confessio imperfectiois, est petitio perfectionis, quam Deus concedit, cùm facit hominem non frigidè, ac tenuiter, sed ardentè desiderare custodiam mandatorum. Adjuva, ut perfectè desiderem, & desiderium in opus transeat, & mandata tua custodiam omni tempore.

ψ. 21. *Increpasti superbos, maledicti, qui declinant à mandatis tuis.*

Quintum impedimentum, omnium maximum superbiâ est, quæ non sinit collum jugo submittere. Hoc impedimentum David non agnoscens in se, & suî similibus, sed solum in hostibus Dei, simpliciter illud execratur. *Increpasti superbos*, qui ex contemptu mandata tua non custodiunt, ut fecerunt Lucifer, Adam &c. *Maledicti, qui declinant à mandatis tuis*, ex superbiâ, & contemptu legislatoris.

ψ. 22. *Aufer à me opprobrium, & contemptum, quia testimonia tua exquisivi.*

ψ. 23. *Etenim sederunt Principes, & adversum me loquebantur: servus autem tuus exercebatur in justificationibus tuis.*

Superbi non solum obedire Deo recusant, sed & obedientes contemnunt, & contumeliis afficiunt, sed tandem contemptus, & opprobrium in eos recidet, ut David jam prædicit. *Aufer, &c.* tempus erit, cum auferes à me opprobrium, & contemptum, & in superbos inobedientes rejicies: *quia ego testimonia tua exquisivi*, quæ illi exquirere contempserunt. ψ. 23. Idem explicat: Principes enim superbi sederunt, congregati in Concilium, vel in thronis suis judicantes, vel quiescentes in divitiis, & potentiâ suâ, & *adversum me loquebantur*, non respiciens ad minas eorum, *exercebar in justificationibus tuis* considerandis, prædicandis, & implendis.

ψ. 24. *Nam & testimonia tua meditatio mea est, & consilium meum justificationes tua.*

Explicat jam dicta, & ait, præcepta Domini fuisse sibi loco dulcissimæ consolationis in rebus adversis, in dubiis verò loco fidelis consilarii.

Dalet.

✠. 25. *Adhæsit pavimento anima mea : vivifica me secundum verbum tuum.*

In hoc octonario David induit personam hominis imperfecti, qui jam petit gratiam, & adjutorium ad servanda mandata Dei. Adhæsit terrenæ substantiæ per amoris affectum anima mea, & adhærendo terræ factus sum terrenus, adhærendo carni factus sum carnalis. Da mihi vitam conformem legi tuæ : & si vixero secundum legem tuam, quæ spiritualis est, adhærebo Deo, & unus spiritus fiam cum eo.

✠. 26. *Vias meas enuntiavi, & exaudisti me: doce me justificationes tuas.*

Pergit in confessione miseriæ, & petitione gratiæ. Actiones malas, quæ propriè meæ sunt, non erubui confiteri, sed palàm enuntiavi; & tu exaudisti me, parcens mihi solitâ misericordiâ tuâ. Nunc reconciliatus peto, ut præcepta tua servare me facias.

✠. 27. *Viam justificationum tuarum instrue me, & exercebor in mirabilibus tuis.*

Proficere cupit in viâ Domini, ideo magis, magisque orat, ut doceatur à Deo. Diligentius doce me, quomodo ambulare debeam in viâ tuâ; & edoctus exercebor in custodiendis

etiam illis præceptis, quæ tam mirabilia sunt, ut præ altitudine vix per ea incedi posse videatur, ut, *diliges Deum, &c. inimicum tuum &c.*

¶. 28. *Dormitavit anima mea præ tædio, confirma me in verbis tuis.*

Iterum redit ad infirmitatem carnis confitendam, & misericordiam petendam. *Dormitavit anima mea*, tepidior facta est, dum tædet ambulare viam laboriosam, carne concupiscente adversus spiritum. *In præceptis tuis sectandis confirma me*, addito fervore gratiæ tuæ, quo excitatus ambulare non cessem.

¶. 29. *Viam iniquitatis amove à me, & de lege tua miserere mei.*

Declarat illud, *Confirma me*. Fac per gratiam tuam, ut longè recedam à viâ iniquitatis, quam ingredi incipiebam dormitando præ tædio: contra misericorditer operare, ut ambulem per legem tuam.

¶. 30. *Viam veritatis elegi, judicia tuâ non sum oblitus.*

Confessus est miseriam, quam ex se habet; deinceps declarat, quid possit ex Dei misericordiâ. Ex me viam mendacii elegi; sed ex misericordiâ tuâ, quâ *de lege tuâ misertus es mihi*, proposui veram viam, nempe mandatorum tuorum ambulare: & ex misericordiâ tuâ

tuâ legem tuam, licet naturæ adversam, non sum oblitus.

ψ. 31. *Adhæsi testimoniis tuis, noli me confundere.*

Ex me adhæsi pavimento; sed ex misericordia tuâ adhæsi testimoniis tuis; & quamvis carne serviam legi peccati, tamen mente servio legi tuæ, & ideo noli me confundere, quod fieret, si auxilio tuo me destitueres.

ψ. 32. *Viam mandatorum tuorum cucurri, cum dilatasti cor meum.*

Ex me dormitavi præ tædio, sed ex misericordiâ tuâ viam mandatorum cucurri, alacriter, expeditè, cum delectatione legem tuam servavi, cum dilatasti cor meum per infusionem charitatis, quæ facit jugum suave, & onus leve.

He. Pars I. Psalmi ad Tertiam.

ψ. 33. *Legem pone mihi Domine viam justificationum tuarum: & exquiram eam semper.*

In hoc octonario petit primò desiderium observandæ legis; secundò lumen ad eam intelligendam; tertio gratiam ad implendam; tum remotionem contrariorum. David in hoc longissimo Psalmo rem eandem sæpius repetit, sed sub variis verborum formis ad excitandum affectum, & tollendum fastidium.

Hic petit, ut per gratiam Dei fiat, ut sibi non placeat lex peccati, vel mundi, vel carnis, sed sola lex Dei: tum subdit: illam solam desiderabo, ut in omni actione meâ quæram, quid jubeat lex tua.

ψ. 34. *Da mihi intellectum, & scrutabor legem tuam, & custodiam illam in toto corde meo.*

Petit, ut legem rectè intelligat, & scrutari possit ejus utilitates, præstantiam, idque non curiositatis gratiâ, sed ut illam in toto corde custodiat, servet.

ψ. 35. *Deduc me Domine in semitam mandatorum tuorum, quia ipsam volui.*

Petit gratiam implendi legem. *Deduc me &c.*, h. e. fac me implere mandata tua. Ad-ditrationem: quia per hanc semitam mandatorum tuorum ambulare desideravi: decet enim, ut, qui dedit velle, det etiam perficere.

ψ. 36. *Inclina cor meum in testimonia tua, & non in avaritiam.*

Hic ψ. respondet ψ. 33. Ibi oraverat pro affectu cordis erga legem Dei, quod jam repetit, & simul orat pro remotione affectûs avaritiæ, qui maximè impedit affectum in legem Dei. Porrò dicitur Deus inclinare hominem in malum, si, subtrahendo gratiam suam, finit illum inclinari in malum.

ψ. 37. Averte
m, in viam
ψ. 34. Petit
derandam leg
is avertantur
porales, qua
endat legitima
& conservetur
ψ. 38. Stat
timore tuo.
Petit ψ. 31
petitur gratia
stabilitatis. S
timorem tuum
decur lex tua i
illo hæreat, &
ψ. 39. Am
picatus sum;
Petit gra
rationem scilicet
perseverante
um, quod tim
ge tuâ, cum h
tam suavis sit,
ψ. 40. Ecce
tate tua visis
Concludit

ψ. 37. *Averte oculos meos, ne videant vanitatem, in via tua vivifica me.*

ψ. 34. Petiit donum intelligentiæ, ad considerandam legem; hinc petit, ne oculi mentis avertantur à lege, ad cogitandas res temporales, quæ vanæ sunt: sed potius totus intendat legi tuæ, & eam conservans vivificetur & conservetur.

ψ. 38. *Statue servo tuo eloquium tuum, in timore tuo.*

Petiit ψ. 35. gratiam legis implendæ; hinc petitur gratia perseverantiæ, & remotio instabilitatis. *Statue &c.*, fac, ut per sanctum timorem tuum statuatur, confirmetur, solidetur lex tua in servo tuo, ut immobiliter in illo hæreat, & perseveret.

ψ. 39. *Amputa opprobrium meum, quod suspicatus sum; quia judicia tua jucunda.*

Petiit gratiam perseverantiæ; addit quasi rationem scil. opprobrii, quod sequetur non perseverantes in die judicii. *Amputa opprobrium*, quod timui, si non perseverarem in lege tuâ, cum hæc non solum utilis, sed etiam tam suavis sit, & jucunda.

ψ. 40. *Ecce concupivi mandata tua, in equitate tua vivifica me.*

Concludit petitiones hujus Octonarii. Ecce

ce apparet, quòd serió cupiam mandata tua, ideo in observatione mandatorum tuorum auge, & conserva mihi spiritualem vitam. Justus enim justificatur adhuc custodiendo mandata.

VAU.

ψ. 41. *Et veniat super me misericordia tua Domine, salutare tuum secundum eloquium tuum.*

Illud & nihil continuat, sed additur ad initium librorum, vel capitulorum ornatús gratiá apud Hebræos. Petit misericordiam Dei; tum ejus effectus declarat. Descendat ex alto gratia tua, & misericordia super me, sanans animam, prout eam promisisti sperantibus in te.

ψ. 42. *Et respondebo exprobrantibus mihi verbum, quia speravi in sermonibus tuis.*

Et cum venerit super me misericordia tua, non timebo eos, qui exprobrant mihi, quòd frustra Deum timeam: nam respondebo illis verbum verum, cui non poterunt contradicere, quòd nempe speraverim in sermonibus tuis, qui in promissis servandis es omnipotens, & bonus.

ψ. 43. *Et ne auferras de ore meo verbum veritatis usquequaque, quia in judiciis tuis supersperavi.*

Oro

Oro autem, ut non efficias, me destituendo gratiâ tuâ, ut non audeam loqui hoc verbum veritatis, quo glorior adversus exprobrantes mihi; vel si auferas ad modicum, ut probes me, non auferas omnino, & in æternum, quia in tuâ justitiâ, & fidelitate multum omnino speravi.

ψ. 44. *Et custodiam legem tuam semper in sæculum, & in sæculum sæculi.*

Ecce effectum misericordiæ sanantis animam, qui est perpetua legis Divinæ custodia.

ψ. 45. *Et ambulabam in latitudine, quia mandata tua exquisivi.*

ψ. 46. *Et loquebar de testimoniis tuis in conspectu Regum, & non confundebar.*

ψ. 47. *Et meditabar in mandatis tuis, quæ dilexi.*

ψ. 48. *Et levavi manus meas ad mandata tua, quæ dilexi, & exercebar in justificationibus tuis.*

Dicta ψ. 44. jam explicat per partes, nempe se corde, verbo, mente, & opere in lege Domini semper futurum. Veniente misericordiâ Domini super me, jam non ambulabam in angustiis timoris, sed in latitudine dilectionis, h. e. libenter, cum gaudio, magno affectu cordis legem servabam, quia illam exquisivi, ut rem valde desideratam, & amatam;

tam ; & loquebar liberè, sinè timore de justitiâ sanctissimæ legis, etiam coram *Regibus iniquis*, & non confundebam, & assiduè cum animo meo de ipsâ lege cogitabam, & ejus mysteria meditando considerabam, & *levavi manus meas* ad implenda mandata sublimia, & excelsa, h. e. valde perfectâ, & ardua ; quæ dilexi : demum modis omnibus, h. e. corde, mente, verbo, & opere *exercebar in justificationibus tuis*.

Zain. Pars 2. Psalmi ad Tertiam.

In hoc Octonario canit æternam retributionem, quam Deus legem servantibus promissit, & propter eam spem dicit, se & legem servasse, & in tribulatione solatium accepisse, & de iniquorum prævaricatione doluisse.

ψ. 49. *Memor esto verbi tui servo tuo, in quo mihi spem dedisti.*

Orat in personâ suâ, & aliorum fidelium : *Memor esto promissi tui &c.* Dicitur Deus oblivisci, dum differt implere promissa ; differt autem non oblivione, sed judicio : vult nempe rogari à fidelibus servis ; & hæc oratio est unum ex mediis, per quæ Deus promissa sua implere decrevit.

ψ. 50. *Hæc me consolata est in humilitate mea, quia eloquium tuum vivificavit me.*

Hæc

Hæc rei, sive
in afflictione,
missio nam vitæ
roborevit, &
ψ. 51. Super
legi autem na
Vita, vigo
na, fecit, ut
superbi irrisi
me irrisionib
conarentur.
ψ. 52. M
Domine, &
In humil
diciorum, q
altans hum
servantibus
prævaricar
tribulation
ψ. 53. D
linquentibus
Eadem ill
miserer hor
linquentes leg
Horror, & a
na charitatis

Hæc res, sive hoc me consolatione affecit in afflictione, & despectione meâ, quia promissio tua vitam, & spiritum mihi tribuit, vel roboravit, & auxit.

ψ. 51. Superbi iniquè agebant usquequaque: à lege autem tua non declinavi.

Vita, vigor, quam mihi tribuit promissio tua, fecit, ut non declinarem à lege tuâ, licèt superbi irrisores valde iniquè agerent, cùm me irrisoribus suis à legis custodiâ avertere conarentur.

ψ. 52. Memor fui iudiciorum tuorum à saculo Domine, & consolatus sum.

In humilitate, & irrisoribus *memor fui iudiciorum*, quæ ab initio sæculi exercuisti, exaltans humiles, superbos deprimens; dans servantibus legem tuam præmia magna, & prævaricantibus supplicia; id mihi in omni tribulatione meâ solatio fuit.

ψ. 53. Defectio tenuit me pro peccatoribus derelinentibus legem tuam.

Eadem illa spes tantæ mercedis fecit, ut misereretur hominum peccatorum, qui derelinentes legem tuam tanto bono privantur. Horror, & æstus inducens *defectionem*, magnæ charitatis index est, sive oriatur ex mise-

ricor-

ricordiâ erga peccatores, sive ex dolore offensionis Divinæ.

ψ. 54. *Cantabiles mihi erant justificationes tue in loco peregrinationis meæ.*

Iniqui legem derelinquunt, quia insuavem esse judicant: mihi verò scienti, quanta merces posita sit legem servantibus, præcepta tua adeò dulcia, & suavia erant, ut in hâc peregrinatione; quâ peregrinamur à patriâ, dulce canticum fuerint.

ψ. 55. *Memor fui nocte nominis tui Domine, & custodivi legem tuam.*

Illa beata spes tantæ promissionis non solum interdium, sed etiam noctu mihi nomen tuum in memoriam revocabat, & ex ardenti amore tuo perseveravi in custodiâ legis tuæ.

ψ. 56. *Hæc facta est mihi, quia justificationes tuas exquisivi.*

Hæc res, Sive hoc totum mihi evenit, nempe, ut promissiones Dei considerarem, spem indè conciperem, & cetera bona, indè nata, quia legem tuam exquisivi.

CHETH.

ψ. 57. *Portio mea Domine, dixi custodire legem tuam.*

In hoc octonario ponitur initio hæc propositio, *Dominus est portio mea*, indè deducitur desi-

siderium leg
eum orandi
impedimentis.
renuncio omni
ad requiro: i
legem tuam.
ψ. 58. Dep
de meo, miser
Statuit cust
sine adjutorio
unt, ideo dep
de suo, & car
missionem t
am, quod,
ψ. 59. C
mens in restin
Non satis
dum auxilie
Deum, ad
legi Dei cor
ctus meos a
tuam Domine
ψ. 60. Para
custodiam man
Non solum
promptus fui

desiderium legis servandæ, & in hunc finem Deum orandi, non obstantibus quibuslibet impedimentis. Portio mea tu es Domine: abrenuntio omnibus creatis; nec præter te aliud requiro: ideo firmiter proposui custodire legem tuam.

¶. 58. *Deprecatus sum faciem tuam in toto corde meo, miserere mei secundum eloquium tuum.*

Statuit custodire legem Domini; sed quia sine adjutorio Dei vires humanæ non sufficiunt, ideo *deprecatur faciem Domini in toto corde suo*, & ait, miserere mei secundum promissionem tuam, ut, te adjuvante, impleam, quod, te inspirante, decrevi.

¶. 59. *Cogitavi vias meas, & converti pedes meos in testimonia tua.*

Non satis est, Deum orare, sed cooperandum auxilio Dei: Ideo postquam precatus est Deum, addit: consideravi actiones meas, an legi Dei conformes essent, & converti affectus meos à lege carnis, & peccati ad legem tuam Domine, quæ sola est via recta.

¶. 60. *Paratus sum, & non sum turbatus, ut custodiam mandata tua.*

Non solum legem custodire decrevi: sed promptus fui statim aggredi opus justum, neque

que ulla perturbatio me retardare potuit à custodia legis tuæ.

ψ. 61. *Funes peccatorum circumplexi sunt me, & legem tuam non sum oblitus.*

Non defuerunt tamen, qui me perturbare, & retardare conarentur: nam laquei variarum tentationum, quos peccatores, sive homines, sive dæmones tendere solent, circumplexi sunt me; nec tamen à lege tua implendâ retardarunt.

ψ. 62. *Media nocte surgebam ad confitendum tibi, super iudicia justificationis tuæ.*

Quia tu es, Domine, portio mea, non solum interdiu, sed & nocte, imò mediâ nocte, quando summa quies est in terris, vacavi legi tuæ considerandæ: nam surgebam mediâ nocte ad te laudandum super justissima præcepta tua.

ψ. 63. *Particeps ego sum omnium timentium te, & custodientium mandata tua.*

Hoc etiam deducitur ex primâ illâ propositione, *portio mea Domine*: nam omnes timentes Deum, & custodientes mandata ejus, colligantur, ut membra viva in unum corpus glutino charitatis, quæ facit omnia communia

ψ. 64. *Misericordia tua Domine plena est terra: justificationes tuas doce me.*

Ego

Ego quidem
sed misericord
es, qui habitan
homines, &
miseria. Pro
ne justification
ria est non so
illam implen
ne misericord
pisco, cum tu
Teth. P
ψ. 65. Bon
u, secundum
ψ. 66. Bon
m doce me,
In hoc oc
necessitatem
ectis ostend
ritatem, &
uo, juxta p
a, ut doceas
ega proximos
opere, aut fra
um, seu prude
& fraudulento
nolcam myster
tibi, mandata

Ego quidem *particeps sum omnium timentium te* : sed misericordiæ tuæ participes sunt omnes, qui habitant in terrâ, & boni, & mali ; & homines, & jumenta ; & animata, & inanimata. Proinde miserere meî, ut doceas me justificatione tuas : hæc enim summa miseria est non scire legem tuam, ut sciunt, qui illam implent. Hanc miseriam tollat à me misericordia tua, quia hoc unum concupisco, cum tu sis *portio mea Domine*.

Teth. Pars 3. Psalmi ad Tertiam.

ψ. 65. *Bonitatem fecisti cum servo tuo Domine, secundum verbum tuum.*

ψ. 66. *Bonitatem, & disciplinam, & scientiam doce me, quia mandatis tuis credidi.*

In hoc octonario petit tria dona, quorum necessitatem ad servandam legem Dei ex effectis ostendit. ψ. 65. est quasi præfatio : suavitatem, & benignitatem exhibuisti servo tuo, juxta promissiones tuas : peto vicissim à te, ut doceas me primò eandem *suavitatem* erga proximos, ut nulli nocere, nullum decipere, aut fraudare velim : secundò *disciplinam*, seu prudentiam, ut caveam deceptores, & fraudulentos : tertio *scientiam*, quâ agnoscam mysteria legis tuæ. Sequitur : *quia credidi*, mandata tua Divina esse, & dignissima,

quæ diligentissimè custodiantur. Quàm multam scientiam, vel prudentiam quærunt, non item bonitatem, sed David meliorem à Spiritu S. didicit.

v. 67. *Priusquam humiliarer, ego deliqui; propterea eloquium tuum custodivi.*

v. 68. *Bonus es tu, & in bonitate tua doce me justificationes tuas.*

Non sinè causâ peto tria ista dona: nam ex eorum defectu deliqui, & ideo humiliatus sum à Deo justo Iudice: propterea deinceps attentius custodivi legem tuam. Sed tu, qui suavis, & benignus es, juxta hanc mansuetudinem tuam, *doce me legem tuam,* ut non amplius delinquam.

v. 69. *Multiplicata est super me iniquitas superborum: ego autem in toto corde meo scrutabor mandata tua.*

v. 70. *Coagulatum est sicut lac cor eorum; ego verò legem tuam meditatus sum.*

Indicat necessitatem prudentiæ. Superbi prævaricatores multiplicarunt super me mendacia sua, ut me ad transgressionem inducerent; unde prudentiæ donum mihi necessarium fuit, quo adjutus, *in toto corde meo scrutabor mandata tua.* Superbi illi induratum cor habent, sicut induratur caseus ex lacte coagulato

gulato confectus ; ideo , his dimissis , legi
tuæ meditandæ vacavi.

ψ. 71. *Bonum mihi , quia humiliasti me , ut
discam justificationes tuas.*

ψ. 72. *Bonum mihi lex oris tui super millia au-
ri , & argenti.*

Ex abundantia primi doni , David utpote
verè mitis , & humilis corde , ait : *Bonum mi-
hi , quia humiliasti me* : verè magnum donum
est humiliatio ex tribulatione veniens , quia
causa est custodiæ legis ; & cùm per eam ac-
quiritur vita æterna , nulli thesauri ei compa-
rari possunt.

JOD.

ψ. 73. *Manus tuæ fecerunt me , & plasmave-
runt me : da mihi intellectum , ut discam manda-
ta tua.*

In hoc octonario multis novis argumentis
petit gratiam legis custodiendæ ; ac primo ti-
tulo creationis. Potentia , & sapientia tua ,
quasi duæ manus , fecerunt me quoad animam
& plasmaverunt quoad corpus ; ideo cùm to-
tus sim tuus , debeámque tibi summam obe-
dientiam , peto , ut des mihi intellectum , ut
discam mandata tua , non ut solùm sciam , sed
etiam faciam.

ψ. 74. *Qui timent te, videbunt me, & letabuntur, quia in verba tua supersperavi.*

Altera ratio ab ædificatione proximi. *Qui timent te, videbunt me servantem mandata tua, & letabuntur, quia videbunt me sperantem valde in promissis, quæ continentur in lege tuâ.*

ψ. 75. *Cognovi Domine quia equitas judicia tua, & in veritate tua humiliasti me.*

Tertia ratio à confessione propriæ culpæ. *Cognovi Domine, quòd judicia tua justissima sunt & si quando me humiliasti, destituens gratiâ tuâ, id justè fecisti, quia commerui; ideo non conqueror de tuâ justitiâ, sed ad misericordiam tuam confugio, & dico,*

ψ. 76. *Fiat misericordia tua, ut consoletur me, secundum eloquium tuum servo tuo.*

Consolatio, quam petit, est gratia servandæ legis: qui enim dolet se humiliatum, quia destitutus gratiâ in peccatum incidit, pro magno solatio habebit, si copiosâ gratiâ per-fusus legem Domini perfectè servabit.

ψ. 77. *Veniant mihi miserationes tuae, & vivam, quia lex tua meditatio mea est.*

Explicat petitam consolationem. *Misere-re meî secundum multitudinem miserationum tuarum, ut acquiram vitam æternam:*

& decet, ut misericorditer respicias in eum, qui assiduè meditatur in lege tuâ.

Ps. 78. Confundantur superbi, quia injustè iniquitatem fecerunt in me; ego autem exercebor in mandatis tuis.

Quarta ratio à confusione iniquorum, sicut secunda ab ædificatione piorum. Da gratiam, quâ leges tuas impleam, ut hinc confundantur superbi prævaricatores, qui vexando injustè etiam alios seducere conantur. Interim dum illi confunduntur, & erubescunt, ego multò alacrius exercebor in legibus tuis cogitandis, & implendis.

Ps. 79. Convertantur mihi timentes te, & quæ noverunt testimonia tua.

Hortatur pios, ut, si qui à prævaricatoribus decepti, ad se redeant, & cum ipso jungantur. Convertantur ad me, & mecum juncti Dei legem custodiant omnes, qui timorem Dei, & scientiam legis habent.

Ps. 80. Fiat cor meum immaculatum in justificationibus tuis, ut non confundar.

Concludit petens gratiam sæpe, ac sæpiùs postulata, quâ corde perfecto mandata Dei custodiat, ut nec jam, nec in die judicii confusionem timeat.

Caph. Pars I. Psalmi ad Sextam.

v. 81. *Defecit in salutare tuum anima mea, & in verbum tuum supersperavi.*

In hoc octonario inducit David personam cupientis servare mandata, & tamen inter tentationes graviter laborantis, & opem de cælo miserabiliter petentis. Anima mea præ magnitudine desiderii salutis æternæ jam penè defecit; ego tamen valdè speravi in verbum promissionis tuæ. Scil. dilatio salutis deficere facit; sed spes firma promissionis erigit, & confortat.

v. 82. *Defecerunt oculi mei in eloquium tuum, dicentes, quando consolaberis me?*

Oculis tribuit auditum, & loquelam; unde intellige oculos interiores, sive intellectum, qui videt, audit, loquitur. Mens mea attendendo opem promissam, dum diutiùs differtur, deficit præ desiderio. Et iidem oculi interiores defectum suum explicant, dicentes: Quando veniet consolatio illa perfecta, ut non ampliùs timeam casum, & S. legis prævaricationem?

v. 83. *Quia factus sum sicut uter in pruina, iustificationes tuas non sum oblitus.*

Non sine causâ dico, quando consolaberis me? nam præ desolatione, & angustiis tentatio-

num

rum factus sum destitutus humore gratiæ con-
solantis, ut est uter tempore frigidissimo in
medio pruinae constitutus. Sed licet tantâ spi-
ritus ariditate laborem, tamen præcepta tua
non sum oblitus.

*ψ. 84. Quot sunt dies servi tui? quando facies
de persequentibus me iudicium?*

Instat eidem petitioni, optans consolatio-
nem, & liberationem à tentationibus. *Quot
sunt dies servi tui*, quibus afflictio durabit?
quando finientur dies tentationis, & miseriæ?
quando judicabis, & condemnabis persequen-
tes, & tentantes me, ut, iis condemnatis,
persecutio conquiescat, & vivam in æternâ
pace, sinè ullo timore cadendi?

*ψ. 85. Narraverunt mihi iniqui fabulationes,
sed non ut lex tua.*

Ideo cupio ab iniquorum consortio libera-
ri, quia illi tentantes pios, narrant fabulas,
h. e. delectationes mundi sordidas, fugaces,
confictas magis, quàm veras; quæ nihil ha-
bent simile cum lege Domini, quæ piè cu-
stodita, delectationes stabiles, & solidas ad-
fert.

*ψ. 86. Omnia mandata tua veritas, iniquè
persecuti sunt me, adjuva me.*

Dixerat: *Non ut lex tua*, ideo addit: *omnia*

mandata tua sunt ipsa veritas, h. e. verissimas promissiones continent, & indè verissimas delectationes observantibus legem tuam adferunt. Ideo iniusti narrantes suas fabulationes iniquè persecuti sunt me, & tu Deus contra eorum insidias adjuva me.

ψ. 87. Paulò minùs consummaverunt me in terra, ego autem non dereliqui mandata tua.

Tam gravis fuit persecutio istorum, qui per dulces sermones me subvertere nitebantur, ut penè me perdiderint in terrâ, & ad cælum aspirare nequirem: & tamen non obtinuerunt, quoniam *non dereliqui mandata tua.*

ψ. 88. Secundùm misericordiam tuam vivifica me, & custodiam testimonia oris tui.

Redit ad primam petitionem, & concludit octonarium: *Secundùm misericordiam tuam magnam vivifica me vitâ beatâ, & sempiternâ, & tunc demum perfectissimè custodiam legem tuam. Potest etiam hoc intelligi de vitâ gratiæ, per quam mandata Dei custodiuntur.*

LAMED.

ψ. 89. In æternum Domine verbum tuum permanet in celo.

ψ. 90. In generationem, & generationem veritas tua, fundasti terram, & permanet.

ψ. 91. |

ψ. 91. Ord
omnia serm
In hoc octo
Divinarum su
dos homines
promissiones
æternum Dom
nam licet in
dum iusti op
tamen in cæle
Deus enim,
breves trib
dium, &
probrum
ψ. 89. Tum
à stabilitate
exemplis:
& semper
tuz obedia
trario, ut c
& suo motu
linatione di
Quoniam om
ψ. 92. Ne
tunc forte pri
Nisi in le
ubi veritate

ψ. 91. *Ordinatione tua perseverat dies, quoniam omnia serviunt tibi.*

In hoc octonario à firmitate promissionum Divinarum sumit argumentum ad exhortandos homines ad legem servandam, quæ habet promissiones vitæ præsentis, & futuræ. *In æternum Domine promissio tua permanet in celo:* nam licet in terris videatur non permanere, dum justî opprimuntur, & injusti exaltantur; tamen in celo apud Deum omnino permanet: Deus enim, quod promisit, implebit; nam breves tribulationes justorum vertet in gaudium, & brevem gloriam impiorum in opprobrium sempiternum. ψ. 90. idem ait, quod ψ. 89. Tum probat stabilitatem promissionum à stabilitate ordinationum Divinarum duobus exemplis: primo fundasti terram immobilem, & semper manet immobilis, ut ordinationi tuæ obediat. Secundo ordinavit Deus à contrario, ut cælum, sive sol moveretur semper & suo motu diem efficeret; & sic semper ordinatione divina perseverat dies. Ratio est: *Quoniam omnia ad nutum creatoris parent.*

ψ. 92. *Nisi quod lex tua meditatio mea est, tunc fortè periissem in humilitate mea.*

Nisi in lege tuâ assiduè meditatus fuisset, ubi veritatem promissionum tuarum didici,

forte periissem tentationibus adversariorum
superatus.

ψ. 93. *In eternum non obliviscar justificationes
tuas, quia in ipsis vivificasti me.*

Confortatus ex meditatione promissionum,
quæ in lege continentur, confidenter jam di-
co : *In eternum non obliviscar justificationes tu-
as, quia super earum observationem vivifica-
sti me; vitam gratiæ augendo, & vitam glo-
riæ promittendo.*

ψ. 94. *Tuus sum ego, salvum me fac, quoni-
am justificationes tuas exquisivi.*

Agnosco, me tuum esse, volo tuus esse, &
nullius alterius Domini, cum nulli cupidita-
ti servire decreverim; ideo rectè peto, ut
me, rem tuam, conserves, ne pereat: quia,
ut servus tuus nihil aliud quæro, nisi manda-
ta tua, ut ea faciam.

ψ. 95. *Me expectaverunt peccatores, ut per-
derent me: testimonia tua intellexi.*

Non sinè causa dixi, *salvum me fac*: nam
peccatores, in loco, opportuno ad capiendum,
me expectaverunt, ut tentationi consentire me
facerent, & sic *perderent me*: sed ego gratiâ
tuâ adjutus intellexi, quid lex tua in tali arti-
culo præciperet, quid promitteret, quid mi-
naretur.

ψ. 96. *Omnis consummationis vidi finem, latum mandatum tuum nimis.*

Intelligens testimonia tua, ex eis cognovi, & vidi finem omnium rerum, iudicium nempe ultimum, in quo consummatis meritis, seu bonis, seu malis, reddentur præmia bonis, & supplicia malis. Verè igitur ampla, & fœcunda lex tua est, quia continet regulas bene vivendi, & præmia custodientium legem; item regulas vitia fugiendi, & supplicia prævaricatorum.

Mem. Pars 2. Psalmi ad Sextam.

ψ. 97. *Quomodo dilexi legem tuam Domine: tota die meditatio mea est.*

In hoc Octonario iterum legem laudat ab utilitate, & delectatione, quam secum affert. Quàm vehementer dilexi legem tuam: totâ die nihil aliud cogito, loquor, aut ago,

ψ. 98. *Super inimicos meos prudentem me fecisti mandato tuo, quia in æternum mihi est.*

Prima utilitas legis, quia hominem facit prudentem, ut sciat, quid, quomodo, quando, & ubi faciendum sit, vel omittendum; quâ prudentiâ carent peccatores, *Super inimicos meos*, seu prævaricatores legis prudentem me fecisti per legem tuam, dum illam assidue

duè

duè meditor, & impleo : quia perptuò mihi
adest ante oculos mentis.

ψ. 99. *Super omnes docentes me intellexi, quia
testimonia tua meditatio mea est.*

ψ. 100. *Super senes intellexi, quia mandata
tua quaesivi,*

Altera utilitas legis est sapientia. Ait itaque
David, se, ob assiduam studium in lege Do-
mini meditanda, sapientiozem fuisse iis, à
quibus doceretur, puta parentes, pædago-
gos suos, familiares, imò sapientiozem mul-
tis senibus.

ψ. 101. *Ab omni via mala prohibui pedes meos,
ut custodiam verba tua.*

ψ. 102. *à Judiciis tuis non declinavi, quia tu
legem posuisti mihi.*

Tertia utilitas legis est, quia facit multa
vitare peccata. Cavi, ne ambularem per vias
iniquorum, qui pro lege habent cupidita-
tem suam, seu cavi, ne aliquâ in re delin-
querem, idque ut custodirem verba tua, seu
legem tuam : nam à justissimis mandatis tuis
non declinavi, quia hanc sanctam legem tu
Dominus meus mihi dedisti ; seu tu fecisti
per Spiritum tuum, ut legem sanctam ex in-
timo corde diligerem.

ut ritè hoc sacrificium offeram, doce me perfectè legem tuam observare.

ψ. 109. *Anima mea in manibus meis semper & legem tuam non sum oblitus.*

Quàm seriò juraverim custodire legem tuam, & hoc tibi sacrificium spontè obtulerim, ex hoc intelligi potest, quòd quotidie de vitâ periclitor ob legis tuæ custodiam; & tamen ipsam legem non sum oblitus. Quod in manibus tenetur, facilè potest cadere, vel eripi, nisi fortiter custodiatur, & defendatur.

ψ. 110. *Posuerunt peccatores laqueum mihi, & de mandatis tuis non erravi.*

Non sinè causâ dixi, *animam meam in manibus meis semper* fuisse, quia peccatores posuerunt laqueum mihi, ut me caperent, & occiderent; & tamen non aberravi à mandatis tuis. Vide insidias Saulis 1. Reg. 23. & 26.

ψ. 111. *Hæreditate acquisivi testimonia tua in æternum, quia exultatio cordis mei sunt.*

Ideo non erravi de lege tuâ, nam elegi mihi hæreditatem æternam ipsam legem tuam, quæ mihi summæ delectationis, & exultationis causa est.

ψ. 112. *Inclinavi cor meum ad faciendas justificationes tuas in æternum propter retributionem.*

Porro causa tantæ delectationis est merces copiosissi-

copiosissima, quam secum adfert legis custodia. Cùm ab unâ parte lex peccati traheret me, ab alterâ lex tua, ego inclinavi cor meum ad faciendam legem tuam, quia consideravi mercedem legis tuæ esse vitam sempiternam.

Samech. Pars 3. Psalmi ad Sextam.

ψ. 113. *Iniquos odio habui, & legem tuam dilexi.*

In hoc octonario detestatur prævaricatores legis Divinæ, & se contrarium eis esse demonstrat. Odio habui iniquos, non ratione naturæ, sed ratione iniquitatis, quia contrarii sunt legi tuæ, quam dilexi.

ψ. 114. *Adjutor, & susceptor meus es tu. & in verbum tuum supersperavi.*

Ut non timeam inimicos, quos odi, & legem impleam, quam dilexi, *adjutor, & susceptor meus es tu*: adjutor in lege custodiendâ, susceptor in evadendâ persecutione iniquorum. Et ego vicissim in verbum promissionis tuæ valde speravi.

ψ. 115. *Declinate à me maligni, & scrutabor mandata Dei mei.*

Ideo odit iniquos, & cupit eos à se recedere, quia eorum consortium valde impedit
medi-

*Ps. 103. Quàm dulcia faucibus meis eloquia
tua, super mel ori meo.*

Quarta utilitas est summa voluptas ex lege
custoditâ. Mandata Domini dulcia sunt fau-
cibus animæ, magis quàm mel faucibus cor-
poris: nam nihil jucundius bonâ conscientiâ,
& spe supernæ beatitudinis, quam parit cu-
stodia legis.

*Ps. 104. à mandatis tuis intellexi, propterea
odivi omnem viam iniquitatis.*

Probat, ex lege Domini magnam volupta-
tem se percepisse. à mandatis tuis eruditus,
prudens, & sapiens factus sum: ideo mag-
num odium concepi contra omnes iniquas
actiones. Ex hoc odio oritur animi puritas,
sanctitas, fiducia in Deo, gaudium, pax, tran-
quillitas omnibus thesauris, & voluptatibus
præferenda.

NUN.

*Ps. 105. Lucerna pedibus meis verbum tuum,
& lumen semitis meis.*

In hoc octonario laudat legem ab eximiâ
quâdam utilitate; unde promittit, se eam ob-
servaturum, non obstante quâcunque tribu-
latione. Metaphoræ facilè intelliguntur. Lex
peccati, seu cupiditas excæcat homines, seu
maximas tenebras offundit, ut vera bona, &
vera

vera mala non internoscantur ; unde qui eam sequuntur, seu passionibus animi rapi se sinunt in varia præcipitia ruunt : sed lex Domini has tenebras dissipat, & vera bona, ac vera mala demonstrat ; ideo qui eam sequuntur, non errant, nec cæcutiunt, sed recto tramite ad patriam cælestem iter faciunt.

ψ. 106. *Juravi, & statui custodire judicia justitiæ tuæ.*

Quia lex est lux, ac proinde res optima, & utilissima, firmissimè apud me constitui custodire legem tuam, quæ sunt judicia justissima.

ψ. 107. *Humiliatus sum usquequaque Domine : vivifica me secundum verbum tuum.*

Afflictus, & vexatus sum valde, occasione legis servandæ : sed tu Domine veram vitam malis omnibus liberam, mihi aliquando tribue, secundum promissum tuum.

ψ. 108. *Voluntaria oris mei beneplacita fac Domine, & judicia tua doce me.*

Quòd juravi, & statui custodire legem tuam, non obstante quâlibet persecutione, est voluntarium sacrificium oris mei ; sed quia ex se non meretur, ut tibi sit beneplacitum, tu Domine fac illud beneplacitum, dum benignè illud ex gratiâ tuâ approbare dignaris : ac

ut

meditationem ve
cem animi de
ψ. 116. Suscip
viam ; & no
na.

Ut cupio ini
tu Domine
tum suscipias se
tum verissime v
junctus, & qui
meritis, id est
pectatione mea.

ψ. 117. Ad
labor in justifi
Idem alii ve
tis susceptionis
emper meditat

ψ. 118. Spre
vis, quia injus
Ostendit nu
ta se recedere
previsi, tanqu

omnes iniquos,
qua ipsi cogitan
qua cogitatione
ψ. 119. Pre
previsi: ideo

meditationem verbi Divini, quæ quietem, & pacem animi desiderat.

ψ. 116. *Suscipe me secundum eloquium tuum, & vivam; & non confundas me ab expectatione mea.*

Ut cupio iniquos à me recedere, ita cupio, ut tu Domine ad me accedas, & in sinum tuum suscipias secundum promissiones tuas, & tum verissimè vivam, tibi, qui vita es, conjunctus, & quia de benignitate tuâ, non de meritis, id exspecto, *non confundas me ab expectatione meâ.*

ψ. 117. *Adjuva me, & salvus ero, & meditabor in justificationibus tuis semper.*

Idem aliis verbis repetit. Porrò fructus hujus susceptionis erit, ut sinè impedimento semper meditari valeat in lege Domini.

ψ. 118. *Sprevisti omnes discedentes à judiciis tuis, quia injusta cogitatio eorum.*

Ostendit nunc, quòd, si ipse odit iniquos, & à se recedere cupit, id facit exemplo Dei. *Sprevisti*, tanquam rem nullius momenti, omnes iniquos, qui discedunt à viâ legis tuæ: quia ipsi cogitant, se non debere ei subjici, quâ cogitatione quid iniquius?

ψ. 119. *Prævaricantes reputavi omnes peccatores terræ: ideo dilexi testimonia tua.*

Omnes peccatores dicendi sunt *prevaricator*es, quia transgrediuntur saltem legem naturalem, scriptam in cordibus: ideo, ut tantum malum effugiam, dilexi legem tuam.

ψ. 120. *Confige timore tuo carnes meas, à iudiciis enim tuis timui.*

Postulat in fine confirmationem in timore Dei, ut in custodiâ legis per eum timorem perseveret. Confige, quasi clavis, timore tuo cupiditates meas carnales, ut se commovere non possint: quia jam cœpi timere à iudiciis tuis, pœnas horribiles comminantibus, ideo cupio stabiliri in hoc sancto timore, ut ab eo nunquam divellar.

HAIN.

ψ. 121. *Feci iudicium, & justitiam, non tradas me calumniantibus me.*

In hoc octonario petit gratiam liberationis à calumniantibus, & opem ad legem perfectè implendam. Reddidi unicuique suum: ideo æquum est, ut *non tradas me &c.* Calumniatores nostri perpetui sunt Dæmones, quibus tradimur à Deo, si permittimur tentari, aut Deum deserentes ab iis superari.

ψ. 122. *Suscipe servum tuum in bonum, non calumnientur me superbi.*

Feci justitiam, sed ut semper faciam, & non

on deficiam fac
num, illum di
ummiuntur mihi
Dæmones. Qui
matis in bono

ψ. 123. Oca
em eloquium ju

Confirmat,
stam illam di

celo dabitur e
desiderio respic

que de celo n
nem tuam fic

ψ. 124. Fac
liam tuam: &

Petit, ut De
secundam me

fericordiam su
sistit, ut intin

plere legem L
quam facere;

charitatem, si
teat.

ψ. 125. Servi
tum, ut sciam te

Ita tam freq
uum est magni

non deficiam faciendo, *suscipe servum tuum in bonum*, illum dirigendo : hinc fiet, ut non calumnientur mihi superbi, sive homines, sive Dæmones. Quid timeat homo bene confirmatus in bono ?

ψ. 123. *Oculi mei defecerunt in salutare tuum & in eloquium justitiæ tuæ.*

Confirmat, ardentem se desiderare perfectam illam directionem ad bonum, quæ in celo dabitur electis. *Oculi mei defecerunt præ desiderio respicientes assiduè in salutem tuam, quæ de celo nobis adveniet, & in promissionem tuam fidelissimam.*

ψ. 124. *Fac cum servo tuo secundùm misericordiam tuam : & justificationes tuas doce me.*

Petit, ut Dominus operetur secum, non secundùm merita ipsius, sed secundùm misericordiam suam, quæ in eo potissimum consistit, ut intimè persuadeat, bonum esse implere legem Dei, & sic doceat non tam scire, quàm facere ; quod fit infundendo magnam charitatem, sinè quâ scientia inflat, non ædificat.

ψ. 125. *Servus tuus sum ego, da mihi intellectum, ut sciam testimonia tua.*

Ista tam frequens petitio ejusdem rei, signum est magni desiderii. *Servus tuus sum ego,*

ideo teneor mandatis tuis obedire : fac igitur me intelligere testimonia tua, ut illa perfecte addiscam. Vide *ψ.* 73.

ψ. 126. *Tempus faciendi Domine ; dissipaverunt legem tuam.*

Dupliciter hic *ψ.* exponi solet, primò de gratiâ Salvatoris : ô Domine ! satis docuisti verbis, satis mandasti ; nunc tempus est, ut facias, ut exemplo doceas, ut carnem sumas, ut obedientiam usque ad mortem crucis exhibeas, ut gratiam dones, quâ justificatio legis impleri possit à nobis : nam *dissipaverunt legem tuam* Judæi. Secundò de punitione sceleratorum : tempus est, Domine, ut facias iudicium adversus impios, eosque punias, quia non solum legem tuam utcunque violaverunt, sed penitus dissipaverunt, cum nihil ejus observent. Prima expositio videtur magis mystica, posterior magis literalis.

ψ. 127. *Ideo dilexi mandata tua super aurum, & topazion.*

ψ. 128. *Propterea ad omnia mandata tua dirigebar : omnem viam iniquam odio habui.*

Quia multi *dissipaverunt legem tuam*, & ob hoc video illis gravissimum imminere supplicium ; ideo ego ex adverso magis incensus sum amore legis tuæ, & pluris illam facio, quàm
aurum,

aurum, & lapides pretiosos : ideo rectè ambulabam per viam mandatorum tuorum, non declinans ad dexteram, vel sinistram : imò etiam *omnem viam iniquitatis*, h. e. omnem legem carnis, & peccati, odio habui, & declinavi. Topazius est lapis aurei coloris, & valde lucidus.

Phe. Pars I. Psalmi ad Nonam.

ψ. 129. *Mirabilia testimonia tua, ideo scrutata est ea anima mea.*

In hoc octonario iterum legem laudat, & gratiam petit eam perfectè servandi. Leges tuæ mirabiles sunt, ideo eas scrutatus sum diligenter. Porrò leges, præsertim ceremoniales, quoad sensus mysticos, mirabiles, & obscurissimæ sunt, quia per eas figurantur omnia mysteria Christianæ Religionis. Deinde sicut parva semina mirabilia sunt, quia virtute continent magnas arbores : sic decalogus mirabilis est, quia virtute continet omnes leges totius Mundi.

ψ. 130. *Declaratio sermonum tuorum illuminat, & intellectum dat parvulis.*

Dixerat, mandata esse mirabilia ; jam addit, quòd, si declarentur vel à Deo per infusionem luminis Divini, vel à perito doctore, mirificè mentem illustrent ; & legis declaracionem

tionem parvulis, seu simplicibus, & ignorantibus esse necessariam. Porro declaratur lex ceremonialis, si aperiuntur mysteria figurarum; moralis, si inde deducantur conclusiones; judicialis, si ad facta particularia applicantur.

ψ. 131. *Os meum aperui, & attraxi spiritum, quia mandata tua desiderabam.*

Et ego, ut unus ex parvulis, os meum interiorius aperui orando, & petendo, & attraxi spiritum bonum, spiritum scientiæ, & pietatis, quo mandata intelligere, & implere possem: nam ea intelligere, & implere desiderabam.

ψ. 132. *Aspice in me, & miserere mei secundum iudicium diligentium nomen tuum.*

Aperiendo autem os ad orandum, ita dixi: *Aspice in me* oculis pietatis, & *miserere mei* laborantis sub onere præceptorum tuorum, quæ meis viribus implere non possum, *miserere*, inquam, *mei* juxta consuetudinem, quâ uteris erga amicos tuos, qui te in veritate diligunt.

ψ. 133. *Gressus meos dirige secundum eloquium tuum, & non dominetur mei omnis injustitia,*

In hoc misereberis mei, si per gratiam tuam feceris, ut ego rectam viam ingrediar, ambulans secundum directionem legis tuæ, &

sig

sic nullam injustitiam committam, quæ me captivum teneat : nam qui facit peccatum, servus est peccati. *Joan. 8.*

ψ. 134. Redime me à calumniis hominum, ut custodiam mandata tua.

ψ. 135. Faciem tuam illumina super servum tuum, & doce me justificationes tuas.

Quod *ψ. 132.* dixerat, *Aspice in me*, jam idem aliis verbis repetit. Sereno me vultu respice, & lumine ad me transfuso, doce me legem tuam intelligere, & servare.

ψ. 136. Exitus aquarum deduxerunt oculi mei, quia non custodierunt legem tuam.

Quàm vehementer legem dilexerit, hactenus ostendit tot precibus toties repetitis pro gratiâ servandæ legis; jam docet ex magno dolore, quem concepit ex prævaricatione, cum ait rivus lacrimarum ex oculis, quasi ex fontibus, produxisse. Etsi peccatum procedat à voluntate, seu corde; tamen instrumenta peccati nunc sunt oculi, nunc manus, nunc lingua. Porrò gravissimum Davidis peccatum fuit, cum vidit nimis curiosè mulierem nudam, se lavantem; indè exarsit in concupiscentiam; indè processit ad adulterium, & homicidium.

ψ. 137. *Iustus es Domine, & rectum iudicium tuum.*

In hoc octonario laudatur lex à summâ rectitudine, & iustitiâ. *Iustus es Domine*, iustus per antonomasiam, & solus iustus eâ iustitiâ, cum quâ admisceri iniustitia nequeat: unde *rectum, & iustum est mandatum tuum.*

ψ. 138. *Mandasti iustitiam testimonia tua, & veritatem tuam nimis.*

Nec solum lex iusta est, quia procedit à Deo iusto, sed etiam quia continet ipsam iustitiam. Præcepisti nobis testimonia tua, quæ sunt ipsa iustitia, & ipsa omnino veritas.

ψ. 139. *Tabescere me fecit zelus meus, quia obliti sunt verba tua inimici mei.*

Propter hanc tantam æquitatem legis tuæ præ dolore tabescebam, & languebam præ zelo, cum viderem homines, licet inimicos meos, oblivisci tam utilium præceptorum tuorum.

ψ. 140. *Ignitum eloquium tuum vehementer, & servus tuus dilexit illud.*

Iterum ait, legem esse justissimam. Lex tua, Domine, purissima est ab omni iniustitiâ, ut est aurum igne examinatum; unde summo opere dilexi eam. Item lex ignis dici potest, quia

quia illuminat,
 caritas, quæ
 ψ. 141. Ad
 tus: iustificatio
 Ego sum m
 contemptus à
 exaltatus ad R
 honoratus, q
 tus. Vide 1. R
 ψ. 142. Ja
 lex tua veritas.
 Repeit ψ.
 tia æterna, q
 bilis; & simu
 tiner: promi
 rationes omni
 ψ. 143. Tr
 ne, mandata
 Ex hac veri
 tione lex tua c
 ogustia inveni
 mediter, & ob
 terandis.
 ψ. 144. Æq
 multum da mi
 Repeit dicta
 duntaxat, se

quia illuminat, & purificat; & firmis legis est
charitas, quæ est ignis Divinus.

ψ. 141. *Adolescentulus sum ego, & contemp-
tus: justificationes tuas non sum oblitus.*

Ego sum minimus inter fratres meos, &
contemptus à patre, & fratribus; & tamen
exaltatus ad Regnum, & a Deo præ omnibus
honoratus, quia *justificationes tuas non sum obli-
tus. Vide 1. Reg 16.*

ψ. 142. *Justitia tua justitia in æternum, &
lex tua veritas.*

Repetit ψ. 138. *Justissima lex Dei est justitia
æterna, quia immutabilis, & indispensa-
bilis; & simul est veritas, quia nihil falsi con-
tinet: promissiones enim ejus, & commi-
nationes omnino impleri debent.*

ψ. 143. *Tribulatio, & angustia invenerunt
me, mandata tua meditatio mea est.*

Ex hac veritate fit, ut me in omni tribula-
tione lex tua consoletur. Quoties *tribulatio, &
angustia invenerunt me*, id remedii accipio, ut
mediter, & oblecter in mandatis tuis confi-
derandis.

ψ. 144. *Æquitas testimonia tua in æternum,
intellectum da mihi, & vivam.*

Repetit dicta ψ. 138. & 142. *Præcepta tus
sunt æquitas, seu justitia æterna, quia semper*

justissima : ideo peto , ut des mihi intelligentiam præceptorum tuorum , ut ea custodiendo vivam ; quæ si non custodirem , continuo morerer.

Coph. Pars 2. Psalmi ad Nonam.

ψ. 145. *Clamavi in toto corde meo , exaudi me Domine , justificationes tuas requiram.*

In hoc octonario desiderium suum erga legem Divinam ardenti oratione demonstrat. Toto affectu , totisque viribus *clamavi* , ideo *exaudi me Domine* , ut præcepta tua diligenter requiram.

ψ. 146. *Clamavi ad te , salvum me fac , ut custodiam mandata tua.*

Potest ψ exponi de salute in spe , quæ habetur hic per gratiam ; & de salute in re , quæ habetur per gloriam in cælo. Magno desiderio oravi : *salvum me fac* per gratiam , quæ est salus inchoata , *ut custodiam mandata tua* , quantum in hoc sæculo fragilitas humana permittit. Vel *salvum me fac* in æternâ vitâ , *ut custodiam mandata tua* , sinè ullo timore prævaricandi.

ψ. 147. *Præveni in maturitate , & clamavi : quia in verba tua supersperavi.*

Præveni tempus surgendi , seu antequam dies illucesceret , cùm adhuc tempus dormien-
di

esset , ego præ-
in oratione me
in verba promi
ψ. 148. Præve-

meditaver eloq
Idem aliter r
nte ortum solis
gratia tua adjuv

ψ. 149. Vocem
indiam tuam Do
vivifica me.

Pergit in or
tis curis tempo
rum omnium ,

Vocem meam au
tel secundum soli
tudinem judicium

vivifica me , con
malem , quam
liens , ne ampli

ψ. 150. Appre
hensitatis ; à lege a
Non sinè causâ

ut persecutores
vivificare me fa

et Demones , in
alio persuadere co

di esset, ego præ desiderio anticipavi vigilias,
& in oratione meâ clamavi; quia valde speravi
in verba promissionum tuarum.

ψ. 148. *Prævenērunt oculi mei ad te diluculo:
ut meditarer eloquia tua.*

Idem aliter repetit. Oculi mei valde manē
ante ortum solis ad te respicere cœperunt, ut,
gratiâ tuâ adjuvante, meditarer eloquia tua.

ψ. 149. *Vocem meam audi secundum miseri-
cordiam tuam Domine, & secundum iudicium tu-
um vivifica me.*

Pergit in oratione, quam diluculo, remo-
tis curis temporalibus, in magno silentio re-
rum omnium, attentissimo animo faciebat.

Vocem meam audi, non secundum merita mea,
sed *secundum solitam misericordiam tuam*, & *se-
cundum iudicium tuum*, quo promissa reddis,
vivifica me, conservans, & augens vitam spi-
ritualem, quam dedisti, eamque in cælo per-
ficiens, ne amplius mori possim.

ψ. 150. *Appropinquaverunt persequentes me
iniquitati; à lege autem tua longè facti sunt.*

Non sinè causâ peto vivificari, quia non de-
sunt persecutores, qui tentationibus assiduis
mortificare me fatagunt; qui sive homines, si-
ve Dæmones, iniquitati adhærent, & illam
aliis persuadere conantur : sicut è contrario

legem

legem tuam fugiunt, & illam omnibus invisam reddere student.

Y. 151. *Propè es tu Domine, & omnes via tuæ veritas.*

Licet persecutores mei à lege tuâ longè facti sunt; tu tamen *propè es* illis per justitiam; & omnes leges tuæ justissimæ sunt: unde manum tuam punientem eorum scelera fugere non potuerunt. Et mihi *propè es* per auxilium; & quia *omnes via tua veritas*, non patieris, ut mihi noceant persecutores: nam etsi dabis fortè iis potestatem in corpus meum, non dabis in animam meam, & tandem omnis persecutio in coronam gloriæ convertetur.

Y. 152. *Initio cognovi de testimoniis tuis, quia in æternum fundasti ea.*

Quòd autem *omnes tua via sint veritas*, & quidem *æterna*, jam indè à primo tempore, quo cœpi intendere in mandata tua, cognovi ex ipsis, dum ea attentè considerarem, quia sunt *æternæ veritatis*, & planè *immutabilia*, & *indispensabilia*.

RES.

Y. 153. *Vide humilitatem meam, & eripe me quia legem tuam non sum oblitus.*

Y. 154. *Judica judicium meum, & redime me propter eloquium tuum vivifica me.*

In

In hoc octonari
e ab inimicis,
bus, qui eum ten
tionem legis per
fessionem, & t
vis legem non p
post tergum m
& custodire de
pias me à tenta
me, quod per
ca igitur caular
dicariam lent
rum meorum
sti de præmiis
Vivifica me; vi
gloria suo temp
Y. 155. Longe
tationes tuas non
Dixi: Vivifica
litus; Scio eni
lutem, quia le
demones, peccat
pen superbiendo
num nunquam ac
ceteri peccatores
quam absunt à

In hoc octonario iterum orat pro liberatione ab inimicis, seu dæmonibus, seu hominibus, qui eum tentationibus suis ad prævaricationem legis pertrahere nitebantur. *Vide afflictionem, & tribulationem meam: & quamvis legem non perfectè custodiam, tamen non post tergum meum rejeci, sed recogito eam, & custodire defidero; ideo æquum est, ut eripias me à tentantibus inimicis, & perficias in me, quod per gratiam tuam cœpisti. Judica igitur causam meam, & redime me per judiciariam lententiam tuam de manu inimicorum meorum: propter legem, quam statuisti de præmiis honorum, & pœnis malorum. Vivifica me; vitam gratiæ augendo, & vitam gloriæ suo tempore largiendo.*

✠. 155. *Longè à peccatoribus salus, quia justificationes tuas non exquisierunt.*

Dixi: Vivifica me, quia legem tuam non sum oblitus: Scio enim longè esse à peccatoribus salutem, quia leges tuas non exquisierunt. Dæmones, peccatores per antonomasiam, legem superbiendo contempserunt, & à salute, quam nunquam acquirunt, absunt longissimè: ceteri peccatores à salute tantùm absunt, quantum absunt à lege Dei exquirendâ: nec enim

enim frustra dictum est : *Si vis ad vitam ingredi, serva mandata.* Matth. 19.

ψ. 156. *Misericordia tua multa Domine : secundum iudicium tuum vivifica me.*

Licet severissime punias eos, à quibus longè fecisti salutem tuam : tamen multæ sunt etiam misericordiae tuæ ; ideo peto, ut *secundum iudicium tuum*, quo misericorditer iudicas eos, qui faciunt misericordiam, & qui diligunt legem tuam, vivifices me.

ψ. 157. *Multi qui persequuntur me, & tribulant me, à testimoniis tuis non declinavi.*

Ideo peto, ut vivifices me, quia multi sunt hostes mei visibiles, & plures invisibiles, qui me mortificare contendunt : & tamen ego gratiâ tuâ adjutus, à præceptis tuis, quæ sunt quasi rectissima via, *non declinavi*, nec ad dexteram, nec ad sinistram.

ψ. 158. *Vidi prævaricantes, & tabescebam : quia eloquia tua non custodierunt.*

Ostendit verum spiritum charitatis, quia non tam molestè ferebat persecutores ob propriam afflictionem, quàm ob injuriam Dei.

ψ. 159. *Vide, quoniam mandata tua dilexi Domine, in misericordia tua vivifica me.*

Ego videns prævaricantes, tabescebam ; æquum est, ut tu videns me diligentem mandata

data

ita tua, miser
 y. 160. Prin
 n aternis omnia
 Dupliciter hic
 tua procedunt
 & ideo veriffi
 iudicia iustitia
 mpios pcena.
 ceptisti loqui
 pcena mortis et
 li, principium
 veriffimum sui
 peccata tunc p
 ita S. Euthym
 Scin. Pa
 y. 161. Prin
 verbis tuis form
 In hoc octona
 eranda lege D
 ab omni pra
 ler, Isbofer Sa
 sine ullâ caus
 ta pro bonis :
 us non succubui
 mandata tua, sen
 tiri, & mortem
 quam deservi,

data tua , misericorditer me vivifices.

ψ. 260. *Principium verborum tuorum veritas, in aeternum omnia judicia justitia tua.*

Dupliciter hic ψ. exponitur : primò : verba tua procedunt à veritate, ut à suo principio, & ideo verissima sunt, & *in aeternum* manent *judicia justitia tua*, ut pios maneat præmium, impios pœna. Ita S. Aug. secundò : Quando cœpisti loqui cum Adamo , prohibens sub pœnâ mortis esum ligni scientiæ boni, & mali, *principium verborum tuorum veritas*, h. e. verissimum fuit ; & *judicia justitia tua*, quibus peccata tunc punire cœpisti, sempiterna sunt, ita S. Euthymius.

Scin. Pars 3. Psalmi ad Nonam.

ψ. 161. *Principes persecuti sunt me gratis & à verbis tuis formidavit cor meum.*

In hoc octonario docet constantiam suam in servandâ lege Domini, & desiderium cavendi ab omni prævaricatione. *Principes*, Saul Rex, Isboset Saulis filius, Absalon filius meus, sinè ullâ causâ *me persecuti sunt*, reddentes mala pro bonis : ego tamen tantis tentationibus non succubui, ut eis nocerem, sed *timens* mandata tua, semel, atque iterum Sauli pepercui, & mortem Isboseth ultus fui, & Absalonem deflevi, reddens bona pro malis.

ψ. 162.

ψ. 162. *Lætabor ego super eloquia tua, sicut qui invenit spolia multa.*

Non solum timui à verbis tuis, sed ea etiam dilexi; & ideo lætabor *super eloquia tua*, cum erit occasio illa implendi, sicut lætatur, qui, peracto prælio, invenit multa spolia hostium devictorum. Utitur hoc simili David, quia erat vir bellicosus, & præliis assuetus.

ψ. 163. *Iniquitatem odio habui, & abominatus sum, legem autem tuam dilexi.*

Iterum repetit amorem suum erga legem Divinam, & odium erga iniquitatem, quod est manifestum iudicium amoris in legislatorem.

ψ. 164. *Septies in die laudem dixi tibi, super iudicia justitiæ tuæ.*

Et hoc est amoris signum, sine intermissione Deum laudare, quod iudicia ejus justissima sint, & leges ipsius summam justitiam in se contineant. *Septies* idem est, ac *sæpius*, quo sensu dicitur: *Septies in die cadit justus.*

ψ. 165. *Pax multa diligentibus legem tuam, & non est illis scandalum.*

Magna, & verissima laus est dilectionis legis Divinæ; nam qui diligit legem, diligit Deum, & omnia in Deo; unde ex sua parte cum omnibus pacem habet: & cum ipsi omnia

nia

cooperantur in
est: nec scandal
one curat ad Pat
ψ. 166. Expect
mandata tua dil
Induit persona
haciã air: Exsp
na à te est. Et a
tua dilexi.

ψ. 167. Custod
dilexit ea veber
In eadem per
latur, se mandat
et amavit.

ψ. 168. Serva
u, quia omnes vo
herum in perso
mandata, & te
motivo, quod
pe quidquid a
eam, sciens,
vere.

ψ. 169. Appropin
tu tuo Domine;
lectum.
hac ultimo oc

nia cooperantur in bonum, nemo ei nocere potest: nec scandalum est ipsi, cum sine offensione currat ad Patriam.

ψ. 166. *Expectabam salutare tuum Domine, & mandata tua dilexi.*

Induit personam perfectorum, & ideo cum fiducia ait: *Expectabam salutem æternam, quæ à te est.* Et addit rationem: quia *mandata tua dilexi.*

ψ. 167. *Custodivit anima mea testimonia tua, & dilexit ea vehementer.*

In eadem personâ perfecti loquitur, & testatur, se mandata servasse, quia ea vehementer amavit.

ψ. 168. *Servavi mandata tua, & testimonia tua, quia omnes vix mea in conspectu tuo.*

Iterum in personâ perfectorum ait, se omnia mandata, & testimonia servasse, sed ex alio motivo, quod proprium est perfectorum; nempe quidquid agebam, in conspectu tuo agebam, sciens, & cogitans, te omnia conspicere.

TAU.

ψ. 169. *Appropinquet deprecatio mea in conspectu tuo Domine: juxta eloquium tuum da mihi intellectum.*

In hoc ultimo octonario concluditur Psalmus

mus oratione ad Deum pro gratiâ, & salute sapius petitâ. Deprecatio mea, quæ suis meritis non confidit, elevetur, & ascendat aspirante gratiâ tuâ, & appropinquet tibi, ita ut eam propius aspicere, & admittere digneris. Et materia orationis est: juxta promissum tuum, da mihi intelligere mandata tua eo modo, quo intelligunt, qui ea opere implent, & implendo ad vitam perveniunt.

Ps. 170. *Intret postulatio mea in conspectu tuo, secundum eloquium tuum eripe me.*

Idem aliter repetit. Illud, *eripe me*, significat finem, cur petierit intellectum sibi dari, qui finis illuminationis est liberatio à peccatis.

Ps. 171. *Eruent labia mea hymnum, cum docueris me justificationes tuas.*

Promittit gratiarum actionem, si obtinuerit gratiam tam sæpe imploratam. *Cum docueris me justificationes tuas*, ita ut, gratiâ tuâ illuminante, & juvante, perficiam mandata tua, tunc ex plenitudine lætitiæ interioris, & agnitione magni hujus beneficii, *eruent labia mea hymnum* laudis, & gratiarum actionis: nam ructus ex repletionem oritur, & ex abundantia cordis os loquitur.

Ps. 172. *Pronuntiabit lingua mea eloquium tuum, quia omnia mandata tua equitas.*

Non

Non solum ait se
am docturum hor
mandatorum Dei.
apta tua, & doce
alioque aquum el
sime observentur
v. 173. Fiat ma
am mandata tua el
Pergit in oratio
m, quæ est finis
rentia, & sapier
noniam mandata
ra ratio, cur pra
v. 174. Concup
tua meditatio me
ideo tantopere
omnibus delict
berium homin
delideria non s
custodiendâ fac
dâ me semper e
v. 175. Vires an
sua adjuvabun
Vires anima mea,
muerit, & tunc
ate te: & mand
abunt me, ut alic

Non solum ait se laudaturum Deum, sed etiam docturum homines, quanta sit æquitas mandatorum Dei. Loquar hominibus præcepta tua, & docebo, quod æquissima sint, Ideoque æquum esse, ut ab omnibus diligentissimè observentur.

ψ. 173. *Fiat manus tua, ut salvet me: quoniam mandata tua elegi.*

Pergit in oratione, & petit æternam salutem, quæ est finis mandatorum. *Fiat*, seu sit potentia, & sapientia tua ad me salvandum: *quoniam mandata tua elegi*; atque hæc est optima ratio, cur prætendat salutem. *Vide ψ. 155.*

ψ. 174. *Concupivi salutare tuum Domine; & lex tua meditatio mea est.*

Ideo tantopere peto salutem, quia illam præ omnibus desideratis concupivi, cum sola desiderium hominis implere possit. Et cum sola desideria non sufficiant, jungit: de lege custodiendâ *semper cogito*, & in eâ custodiendâ me *semper exerceo*.

ψ. 175. *Vivet anima mea, & laudabit te; & judicia tua adjuvabunt me.*

Vivet anima mea, cum salutem concupitam obtinuerit, & tunc solum ejus negotium erit, laudare te: & mandata tua à me custodita adjuvabunt me, ut aliquando etiam corpore vi-

vam, cum resurrexero in resurrectionem vitam.

ψ. 176. *Erravi sicut ovis, qua periit, quære servum tuum, quia mandata tua non sum oblitus.*

Erravi enim à patriâ expulsus, & adhuc exul erro ob culpam parentis primi : & erravi, sicut ovis, quæ seducta periit, non sicut Diabolus, leo rugiens, qui ex malitiâ cecidit. *Quære ergo servum tuum* : licet enim ex parte quæsieris, & inveneris, quatenus animam reconciliasti Deo ; tamen adhuc quærenda est ovis perdita, quatenus expectat redemptionem corporis sui, ut tota ad montes cælestes, & uberrima pascua, ubi relictæ sunt nonaginta novem, quæ non errarunt, perducatur, confidenter autem peto salutem animæ, & corporis, *quia mandata tua non sum oblitus.*

PSALMUS CXIX.

Titulus, & argumentum : *Canticum graduum.*

Psalmi 15. proximè sequentes, hunc titulum præferunt : totidem scilicet erant gradus, quibus ascendebatur ad templum Salomonis. Hi gradus figura fuerunt ascensionis Electorum, qui per gradus virtutum, ac præcipuè charitatis, ascendunt de valle lacrimarum ad cælestem Jerusalem.

ψ. 15.

ψ. 1. Ad Dominum
exaudivit me.

Loquitur de tribu
Simeon. Ego
in auxilium hono-
ris ad Dominum
exaudivit me.

ψ. 2. Domine
in lingua
Docet, quid ore
me libera animam

Docet, quid ore
me libera animam

referunt detracti-
&c. & à lingua d

ptionis, adulat-
ta. Dicit anima

us verbis lædi ar-
tum.

ψ. 3. Quid derur-
ingnam dolosam &

indicat gravitate
sua, à qua petivi

is, aut addi posse
& illud tibi ocio-

tricia.

ψ. 4. Sagitta poten-
tissimi.
Eleganti simili do-

*Ps. I. Ad Dominum cum tribularer, clamavi,
& exaudivit me.*

Loquitur de tribulatione, quam passus est à linguis dolosis. Ego cum tribularer, non respekti ad auxilium hominum, sed clamavi in oratione ad Dominum, & ille pro sua pietate exaudivit me.

Ps. 2. Domine libera animam meam à labiis iniquis, & à lingua dolosa.

Docet, quid oraverit clamando. Dixi, Domine libera animam meam à labiis iniquis, quæ proferunt detractiones, convicia, calumnias &c. & à lingua dolosa, quæ profert verba deceptionis, adulatoria, simulatoria, fraudulenta. Dicit animam meam pro me; vel vult à talibus verbis lædi animam inductione ad peccatum.

Ps. 3. Quid detur tibi, aut quid apponatur tibi ad linguam dolosam?

Indicat gravitatem mali, quod est lingua dolosa, à qua petit liberari. Quid enim mali dari, aut addi posset supra malum linguæ dolosæ? Illud tibi otiosum esse videtur ex phrasi Hebraicâ.

Ps. 4. Sagitte potentis acuta, cum carbonibus desolatoriis.

Eleganti simili docet, quale malum sit lin-

gua dolosa, nempe non esse qualescunque sagittas, sed *potentis*, h. e. à robustâ manu cum impetu emissas, ab artifice bene politas, & acutas, demum adeò ignitas, ut quidvis desolari, & vastare possint, ut sunt fulgura cælestia, quæ ab omnipotenti manu mittuntur. Igitur talia sunt verba dolosa, præsertim si sint instrumenta Diaboli ad occidendas animas, quæ Ephes. 6. vocantur *Tela nequissimi ignea*.

ψ. 5. *Heu mihi quia incolatus meus prolongatus est; habitavi cum habitantibus cedar: multum incola fuit anima mea.*

Ex occasione tanti mali, & tam frequentis suspirat ad patriam, & sic ex corde cantat canticum ascensionis. Heu mihi! nimis longa est præsens vita, in quâ peregrinor à Deo; nec mirum: habitavi enim hucusque cum barbaris, & efferatis gentibus, quæ non habitant in urbibus, sed in tentoriis, iisque nigris, & rusticis, quales sunt Arabes: nimis longus fuit incolatus meus in terrâ alienâ, *Cedar*, hebraicum; latinè significat *nigredinem tenebras*.

ψ. 6. *Cum his, qui oderunt pacem, eram pacificus: cum loquebar illis, impugnabant me gratis. Ideo malum est tamdiu peregrinari, quia*
quia

quia ego, qui nihil diligo magis, quàm pacem, habitavi cum mihi dissimilibus, cum perversis, & adeò injustis, ut non solùm cum hostibus, sed etiam cum amicis belligerare soleant: & si fortè loqui de pace incipiebam ad illos, ipsi sinè ullâ causâ magis me impugnabant.

Psalmus omnibus electis convenit, sed præcipuè capiti electorum Christo, quatenus viator erat in carne passibili. Verè clamavit ad Dominum, pernoctans in oratione Dei, in horto, demum in cruce; & verissimè exauditus est, cum exaltaverit illum Deus, dando nomen super omne nomen. Verè, ut patet ex Evangelio, passus est *labia iniqua, & linguas dolosas*. Verissimè *incolatus ejus prolongatus est*, cum dixerit: *generatio adultera, & incredula, quamdiu apud vos ero, quamdiu vos patiar?* Et licèt ipse lux esset, & habitaret in lumine, tamen *cum habitantibus cedar* visus est, & inter eos conversatus. Verè cum iis, qui oderant pacem, erat pacificus, quia *cum malediceretur, non maledicebat; cum pateretur, non comminabatur*: & cum loqueretur illis de pace, de charitate, de Regno Dei, ipsi contrà eum impugnabant sinè ulla causâ: *odio habuerunt me gratis, Joan.*

15.

M 4

PSAL.